

Sammanträde med Vård- och äldreomsorgsnämnden

Tid: 2018-11-19, kl. 14:00

Plats: Vård- och äldreomsorgsförvaltningen lokal Sunnerö

Micaela Kronberg Thor   Brita Enbom,
(M),
Ordförande   Sekreterare

Ärendelista

1. Information A/ Vård- och äldreomsorgsnämndens taxor och avgifter 2019
2. Information B/ Hemtjänstens ersättningsnivåer inför 2019
3. Information C/ Ekonomisk månadsuppföljning 2018 - oktober
4. Information D/ Handlingsplan för budget i balans
5. Information E/ Förvaltningschefens information
6. Information F/ Nämndledamöternas information
7. Motion om att motverka ofrivillig ensamhet genom att erbjuda lunch på äldreboenden, 2018.295 VÄN
8. Ramprogram för äldreboende i Alingsås kommun, 2018.310 VÄN
9. Vård- och äldreomsorgens taxor och avgifter inför 2019, 2018.344 VÄN
10. Hemtjänstens ersättningsnivåer inför 2019, 2018.359 VÄN
11. Hyresavtal för gemensamhetslokal samt anvisningsrätt i trygghetsboendet Afzelij, 2018.325 VÄN
12. Samlat förvaltningsgemensamt begrepp för nämndens målgrupper, 2018.348 VÄN
13. Uppföljning av Alingsås kommuns policy för funktionshinderfrågor, 2018.351 VÄN
14. Ansökan om representation i KPR 2019-2022 - Aktiva seniorer, 2018.349 VÄN
15. Beslut fattade utöver biståndsriktlinjerna, 2018.361 VÄN
16. Sammanträdestider 2019, 2018.360 VÄN
17. Månadsuppföljning 2018, 2018.152 VÄN
18. Statistik per månad 2018, 2018.089 VÄN

19. Anmälan av delegationsbeslut 2018, 2018.022 VÄN
20. Meddelanden

Motion om att motverka
ofrivillig ensamhet genom
att erbjuda lunch på
äldreboenden

7

2018.295 VÄN

2018-11-05

§ 68 2018.295 VÄN

Motion om att motverka ofrivillig ensamhet genom att erbjuda lunch på äldreboenden**Ärendebeskrivning**

Kristina Grapenholm (L), Per Palm (L) och Anita Brodén (L) har till Fullmäktige den 11 juni 2018 lämnat en Motion om att motverka ofrivillig ensamhet genom att erbjuda lunch på äldreboenden. Kommunfullmäktige beslutade att remittera motionen till kommunstyrelsen för beredning och arbetsutskottet beslutade att ärendet skulle remitteras till barn- och ungdomsnämnden samt vård- och äldreomsorgsnämnden för beredning.

Sverige är ett av de länder i världen där flest personer lever ensamma. Detta kan vara för många ett frivilligt val men det kan på ålderns höst ändras. 2 av 3 personer över 60 lever ensamma. Måltiden och samvaron kring måltiden kan bli en social höjdpunkt för den som lever ensam och kan vara en del i att motverka ensamheten.

Förvaltningens yttrande

Idag finns serveringsmöjligheter på tre av våra äldreboenden, Brunnsgården, Tuvegården och Bjärkegården. På samtliga boenden delas den del av köket som är servering mellan avdelningarna på äldreboendet och ISS Facility services, som serverar lunch dagligen till de boende i husen.

På Tuvegården och Bjärkegården finns idag möjlighet att äta lunch i restaurangen. Det nyttjas av ett fåtal personer från trygghetslägenheterna och någon enstaka extern kund. Det äldreboende som idag inte har denna möjlighet är Brunnsgården.

I närheten av respektive äldreboende finns det idag flera restauranger/caféer, där det erbjuds lunch i en prisklass mellan 30 kronor för en sopplunch till ca 95 kronor för lunchbuffé. Förebyggandeenheten inom VÄN har också olika aktiviteter där det finns möjlighet att köpa lunch 2-3 ggr per vecka.

I nuvarande kostavtal med ISS Facility services finns en option om att starta restaurangen, i första hand på Brunnsgården, men även övriga restauranger om Alingsås kommun vill detta.

Restaurangen på Brunnsgården som ligger centralt, är den restaurang som förvaltningen anser vara den mest lämpade för eventuellt öppnande. Idag finns det inte möjlighet att äta lunch där, den används inte av de boende för lunch och middag och den ligger centralt.

Vård- och äldreomsorgsförvaltningen anser att det är angeläget att arbeta för att motverka ofrivillig ensamhet och ställer sig positiv till motionen förutsatt att erforderliga resurser tillförs. För att skapa bästa förutsättningarna vid ett eventuellt öppnande ska det i så fall ske i ett samarbete med förebyggandeenheten, för att på så sätt bygga upp en naturlig plats för gemenskap och aktiviteter med en välkomnande miljö.

Det bli då en naturlig träffpunkt dit årsrika kan träffas, läsa tidningen gå på föreläsningar och få information som riktas mot äldre. Brunnsgårdens aktiviteter knyts samman med lunchen

	Justerandes sign	Justerandes sign	Justerandes sign	Utdragsbestyrkande
--	------------------	------------------	------------------	--------------------

2018-11-05

och den blir ett redskap för att bryta social isoleringen och främjar sociala gemenskap.
Verksamheten bör utvecklas och genomföras bl.a genom att arbete med volontärer.

Beslut**Arbetsutskottets förslag till beslut i vård- och äldreomsorgsnämnden**

Vård- och äldreomsorgsnämnden godkänner förvaltningens svar på motionen och antar det som sitt eget.

Expedieras till

KF

	Justerandes sign	Justerandes sign	Justerandes sign	Utdragsbestyrkande
--	------------------	------------------	------------------	--------------------

Motion om att motverka ofrivillig ensamhet genom att erbjuda lunch på äldreboende. 2018.378 KS-004 – Bilaga

Nuläge

I dag har vi serveringsmöjligheter på tre av våra äldreboende Brunnsgården, Tuvegården och Bjärkegården, på övriga äldreboenden finns inte denna möjlighet. Ansvaret för serveringarna delas mellan ISS och Alingsås kommun. Avdelningarna använder serveringen som kök då de inte har eget kök på serviceavdelningarna, och ISS använder det enligt nuvarande kostavtal då de skall servera lunch till den boende på samtliga dessa tre äldreboenden.

Bjärkegården

Har 11 st service lägenheter som använder serveringen som sitt avdelningskök. Det finns 11 lägenheter med trygghetsboende. Restaurangen används av de boende i servicelägenheterna när de äter frukost, lunch och middag.

I dag finns möjlighet att beställa lunch och äta i restaurangen för externa personer, vilket tre personer från trygghetsboendet gör och någon enstaka person som är boende utanför Bjärkegården. Det finns även möjlighet att köpa lite fika, smågodis och dricka. Övriga aktiviteter som görs i restaurangen är bl.a gymnastik, vinprovning, föreläsningar, fester m.m

Tuegården

Har 25 servicelägenheter som använder serveringen som sitt avdelningskök och 12 lägenheter med trygghetsboende.

Restaurangen används av de boende på serviceavdelningen när de äter frukost, lunch och middag. I dag finns möjlighet att beställa lunch och äta i restaurangen för externa personer vilket två personer från trygghetsboendet gör. Övriga aktiviteter som görs i restaurangen är bl.a gudstjänst, fester, föreläsningar, körsång.

Brunnsgården

Har 30 servicelägenheter som använder serveringen som sitt avdelningskök. Inga trygghetsboende på Brunnsgården men i närliggande Brunnen och Afzelii restaurangen används i dagsläget inte för att äta lunch eller middag av de boende.

Här finns även möjlighet att beställa lunch och ta med sig. Övriga aktiviteter som görs i restaurangen: Datakurser, gudstjänster, bingo, fester. Matsalen används även för utleverans av hemtjänstens mat samt avställning för avdelningarnas disk.

Förebyggande enhetens aktiviteter kring lunch

På Hagagården pågår ett projekt tillsammans med AME, där AME lagar lunchen på måndagar och leverera till Hagagårdens träffpunkt, detta är ett mycket uppskattat lunchtillfälle. En gång i veckan är det herr-lunch. Inköpen görs av volontär, sedan lagar herrarna maten själva i Hagagårdens träffpunkt. Varannan fredagar så serveras det sopplunch på Brunnsgårdens träffpunkt.

Vad kan vi göra enligt nuvarande kostavtal

OPTION – RESTAURANGSERVICE

I optionen för restaurangservice ska det vara möjligt för B att köpa följande tjänst:

Drift i första hand av Brunnsgårdens restaurang (för i första hand lunchbesök) men möjligheten ska finnas för drift av övriga restauranger inom B:s verksamhet.

B lämnar möjlighet för E att själv bestämma sortiment och pris för driften samt utvidgat öppethållande och även utveckla produkter och service efter marknadens behov. B menar att det ligger i E:s intresse att driva restaurang på ett sådant sätt att denna blir attraktiv för gäster och således lönsam för E. Inga volymgarantier, delar av eller hela optionen kan lovas. Det är B som bestämmer om optionen ska genomföras eller inte.

Om driften av restaurangen inte är lönsam ska fördelningen av kostnaderna mellan parterna fastställas i samråd mellan parterna.

Möjligheter till att äta lunch på restauranger runt omkring våra äldreboende

Bjärkegården

Sollebrunns gästgifveri som har dagens med svenskt kött, salladsbuffé, soppa, ekologiskt bröd, kaffe o kaka, alt salladsbuffé, bröd, kaffe o kaka

Tangra svensk mat och kina restaurang

Kaffekoppen har både lunchbuffe och möjligheten till att äta enklare rätter.

Kyrkans sopplunch 1 ggr/vecka finns även nära.

Här finns en prisbild för lunch från 30 kronor för en sopplunch upp till 95 kronor

Tuvegården:

Da Riccardo italiensk lunch

Kolgrillen olika sorters grillat kött och fisk.

Häradsbaren, Edits i vimpeln

Här finns en prisbild för lunch från 69 -89 kronor

Brunnsgården

Här finns ett flertal restauranger och caféer i centrala Alingsås där luncherbjudanden erbjuds

Här finns en prisbild för lunch 70 kr och uppåt.

Vilken Restaurang skulle vara mest lämplig

Det finns idag två restauranger som har möjlighet att ta emot externa ätande och det är Brunnsgården och Bjärkegården. Tuvegården har idag en fin men begränsad yta, som i första hand möjliggör för de boende och externa kunder från Trygghetsboendet att äta lunch.

På Bjärkegården finns idag möjligheten att komma och äta vilket också görs av några stycken och det finns möjlighet för flera att göra samma sak.

Brunnsgårdens restaurang anses mest lämpad för öppnande då det idag inte finns möjligheten att köpa och äta lunch i restaurangen, de boende äter idag inte i restaurangen samt att Brunnsgården ligger centralt. Flera pensionärsföreningar har efterfrågat ett öppnande.

Hur får vi de äldre att komma och äta

Genom att samarbeta med förebyggandeenheten kan man bygga upp en naturlig plats för gemenskap och aktiviteter med en välkomnande miljö i träffpunkten man kan komma in och läsa tidningen gå på föreläsningar, få information som äldre och där Brunnsgårdens aktiviteter knyts samman med lunchen.

Det är viktigt att det finns någon som kan arbeta med den sociala gemenskap, bryta social isoleringen och att detta möjliggörs via bl.a. Volontärer som kan arbeta med att alla gäster blir sedda när de kommer och att de finns med för att skapa naturliga samtalsämnen, samt även hjälpa till under lunchen med brickbärning m.m

Det är viktigt att vi anpassar den till sköra seniorer med rätt ljus, ljudnivå, porslin m.m och att lokalen är anpassad för årsrika med funktionsnedsättning.

Förebyggande enheten har ett gott kontaktnät för de som är i den fjärde åldern där behov uppkommer av stöd i vardagen och god kontakt med våra pensionärsföreningar som har mycket kontakt med personer i den tredje ålder där man klarar sig bra i vardagen. Finns även möjlighet till att fånga upp via hushållsnära tjänster och hemtjänsten, anhörigstödet Närliggande kommuner såsom Partille och Mölndals kommun erbjuder subventionerad lunch till ett pris av 50 kronor. Detta skulle kunna vara en tanke för att få fler personer att komma, men att man bör tänka kring hur det konkurrerar med restaurangerna i Alingsås och då kanske framförallt i en lite ort som Sollebrunn.

Vad behöver göras innan restaurangen kan öppnas på Brunnsgården

Att öppna Restaurangen på Brunnsgården kräver att det finns en annan lösning kring var hemtjänstens mat skall levereras ut och var disk och matvagnarna från avdelningen placeras. En översyn av serveringslinen behöver göras samt nyinköp av tallrikar, glas bestick m.m. eventuell inköp av line för salladsbuffé.

Det kräver även en översyn och nyanskaffning av möblemanng för att tillskapa en trivsamt miljö där avskärmning mot korridor sker vilket kan kräva arkitekt eller inredare. Samt övriga anpassningar kring ljud och ljus. De möbelinköp som görs går i led med det som är tänkt vid ombyggnationen av Brunnsgården. Planering för hur det skall bli en naturlig träffpunkt för målgruppen kring aktiviteter m.m behöver genomföras.

Prisbild för Lunch

Lunchkostnad

I samtal med förebyggandeenheten kring lunchpris så framgår det att i de aktiviteter/projekt de har idag så ligger priset på 30-50 kronor och att det finns de som har möjlighet att betala mer men även att detta är ett prisbild som är bra för många

ISS anger idag ett tänkt pris på 75 kronor för lunch, sallad, dessert och kaffe. Men är öppna för vidare diskussioner kring arbete om vi kan hitta enklare rätter som kan ligga lägre pris och möjlighet till annat utbud som t.ex kaffe, fika m.m

Kostnader för uppstart av restaurang

- Investeringskostnader 200 000-300 000 kronor
- Konsultkostnader 50 000 kronor
- Lösa inventarier kostnad 15 000 kr
- Eventuella Elkostnader för ljusanpassning

Kostnader Under tid

Enligt optionen i Nuvarande kostavtal så skall om inte restaurangen är lönsam fördelningen av kostnaderna fastställas i samråd mellan parterna. I samtal med ISS kring vilka kostnader som kan uppstå av detta slag så är det framförallt personal och svinnekostnader.

Personalkostnader är för att bemanna serveringen och i produktionen, svinnekostnad kan uppstå om det är så att varor inte säljs. Det är svårt att veta exakt men 0-10 lunchportioner bör inte medföra extrakostnader. I intervallen 10-50 portioner kan extra kostnader uppstå om serveringen måste bemannas och utökad personalkostnad för produktion innan verksamheten bär sina egna kostnader. Under uppstartsåret kan det vara svårt att veta hur välbesökt det blir och svinnekostnader kan uppstå på detta sätt.

2018-08-15

§ 141 2018.387 KS

Motion om att motverka ofrivillig ensamhet genom att erbjuda lunch på äldreboenden - Kristina Grapenholm (L), Per Palm (L) samt Anita Brodén (L)**Ärendebeskrivning**

Kristina Grapenholm (L), Per Palm (L) och Anita Brodén (L) har till kommunfullmäktige den 13 juni 2018, § 126 lämnat en motion om att motverka ofrivillig ensamhet, med följande innehåll:

Sverige tillhör de länder i världen där flest lever ensamma. Även om det för många är ett frivilligt val, kan detta förändras på ålderns höst. 2 av 3 personer över 60 år lever ensamma. Många överlever sin partner och blir ensamma i en tid av livet då sällskap och umgänge blir viktigare.

Måltiden och samvaron kring den kan bli en social höjdpunkt för den som lever ensam och kan vara en del i att motverka ensamhet. Tidigare fanns möjligheten i Alingsås att äta lunch på några av våra äldreboenden och detta var mycket uppskattat. Liberalerna vill att denna möjlighet återinförs.

Liberalerna yrkar på:

* att utreda vilka äldreboenden som kan erbjuda lunch till årsrika utanför boendet.

Kommunfullmäktige beslutade att remittera motionen till kommunstyrelsen för beredning.

Beslut**Arbetsutskottets beslut:**

Ärendet remitteras till barn- och ungdomsnämnden samt vård- och äldreomsorgsnämnden för beredning.

Expedieras till

BUN, VÄN, Kik

	Justerandes sign	Justerandes sign	Justerandes sign	Utdragsbestyrkande
--	------------------	------------------	------------------	--------------------

Från: kommunstyrelsen@alingsas.se <kommunstyrelsen@alingsas.se>
Till: ks.platinamail@alingsas.se <ks.platinamail@alingsas.se>
Ärende: Vbf: Motion
Datum: 2018-06-11 16:39:58

-----Vidarebefordrat av Julia 1 Johansson/KLK/Alingsas 2018-06-11 16:39 -----

Till: kommunstyrelsen@alingsas.se
Från: Kristina Grapenholm <kristina.grapenholm@liberalerna.se>
Datum: 2018-06-11 16:36
Ärende: Motion

Till Kommunfullmäktige i Alingsås

Motion "Motverka ofrivillig ensamhet"

Sverige tillhör de länder i världen där flest lever ensamma. Även om det för många är ett frivilligt val, kan detta förändras på ålderns höst. 2 av 3 personer över 60 år lever ensamma. Många överlever sin partner och blir ensamma i en tid av livet då sällskap och umgänge blir viktigare.

Måltiden och samvaron kring den kan bli en social höjdpunkt för den som lever ensam och kan vara en del i att motverka ensamhet. Tidigare fanns möjligheten i Alingsås att äta lunch på några av våra äldreboenden och detta var mycket uppskattat. Liberalerna vill att att denna möjlighet återinförs.

Liberalerna yrkar på:

* att utreda vilka äldreboenden som kan erbjuda lunch till årsrika utanför boendet.

Alingsås 2018-06-11

För Liberalerna:

Kristina Grapenholm (L)
Per Palm (L)
Anita Brodén (L)

Skickat från min iPad

Ramprogram för äldreboende i Alingsås kommun

8

2018.310 VÄN

2018-11-05

§ 69 2018.310 VÄN

Ramprogram för äldreboende i Alingsås kommun**Ärendebeskrivning**

Vård- och äldreomsorgsnämnden beslutade 2017-04-24 § 34, att ge förvaltningen i uppdrag att ta fram ett förslag till ramprogram för äldreboende. Programmet är avsett som ett stöd och vägledning i arbetet med om-, till- och nybyggnationer av äldreboende i Alingsås kommun.

Förvaltningens yttrande

Grunden är den befolkningsutveckling kommunen har framför sig, där gruppen med personer över 80 är snabbt växande och allt fler äldre kommer att behöva insatsen särskilt boende. Enligt beräkningar kommer det att finnas behov av ett nytt äldreboende med 60 lägenheter cirka vart tredje år den kommande 10-årsperioden. Dessa behov genererar en byggtakt som ställer krav på kommunen som beställare. Ett ramprogram där kommunen tagit ställning till många av de krav som ligger till grund för ett välplanerat äldreboende, förväntas spara pengar men även tid för de personer som ska agera beställare av kommande äldreboenden.

Ramprogrammet är utformat med tanke på äldre med mycket stora behov av omvårdnads- och sjukvårdsinsatser som bäst tillgodoses i hemlik gruppboendemiljö. Ramprogrammet har tagits fram i samverkan med Fabs AB/Alingsåshem och referensgrupper från kommunala verksamheter samt Kommunala pensionärsrådet med flera.

Beslut**Arbetsutskottets förslag till beslut i vård- och äldreomsorgsnämnden**

1. Vård- och äldreomsorgsnämnden antar Ramprogram för äldreboende i Alingsås kommun.
2. Vård- och äldreomsorgsnämnden ger förvaltningen i uppdrag att expediera ramprogrammet till Kommunstyrelsen och Kommunfullmäktige för kännedom.

Expedieras till

KS, KF och Kerstin Frisk

	Justerandes sign	Justerandes sign	Justerandes sign	Utdragsbestyrkande
--	------------------	------------------	------------------	--------------------

Ramprogram för äldreboende i Alingsås kommun

Dokumenttyp:	Program
Dokumentet gäller för, personalkategori:	
Fastställersedatum, nämnd, paragraf:	
Diarienummer:	VÄN 2018.310.096
Dokumentansvarig, befattning och namn:	Utvecklingsledare Kerstin Frisk
Senast uppdaterat:	
Uppdateras nästa gång:	Vid förändring

1 Innehåll

.....	1
2 Om ramprogrammet	4
2.1 Varför ett ramprogram?	4
2.2 Syfte.....	4
2.3 Målgrupp	4
2.4 Hur ramprogrammet har tagits fram	4
3 Lagar, riktlinjer och mål i Alingsås kommun.....	5
4 Särskilda boenden för äldre i Alingsås.....	5
5 Åldrandet och den fysiska miljön	6
6 Förutsättningar för processen.....	6
7 Mark, byggnation och flexibelt nyttjande	7
7.1 Aktivitets- och sambandsanalys	8
8 Tillgänglighet	9
8.1 Material och ytskikt	10
8.2 Ljus, färger och ljud	11
8.3 Lukt och känsel	13
8.4 Teknik för fastighet samt välfärdsteknik.....	13
9 Säkerhet, trygghet och beredskap	14
9.1 Brandskydd	14
9.2 Beredskap	14
9.3 Fallförebyggande åtgärder	15
9.4 Lås och passagekontroll allmänna utrymmen.....	15
9.5 Lås och passagekontroll lägenheter och boendeenhet.....	15
10 Den egna lägenheten	15
11 Boendeenheter.....	19
11.1 Kök, matplats och vardagsrum	19
11.2 Personalytor	21
12 Lokaler utanför boendeenheterna	21
12.1 Personalkontor	21
12.2 Rum för aktiviteter och möten	21
12.3 Tvättstuga/Grovtvättstuga	21
12.4 Städförråd.....	21
12.5 Rum för mellanlagring av källsorterat material	21

12.6	Sköljrum.....	22
12.7	Gemensamt förråd	22
13	Övriga lokaler i äldreboendet.....	23
13.1	Entréer, korridorer, trapphus och hissar.....	23
13.2	Övernattningsrum	23
13.3	Tillagnings- eller mottagningskök, restaurang och kafé.....	24
13.3.1	Kökets utformning	24
13.3.2	Restaurang och kafé	24
13.4	Lokaler för gemensamma aktiviteter	25
13.5	Äldreboendets administration	27
13.6	Läkemedelsrum m m	27
13.7	Desinfektionsrum och sterilförråd	27
13.8	Personalutrymmen.....	28
13.9	Avfallshantering och källsortering.....	29
13.10	Transporter och förvaring	30
14	Utemiljön	31

2 Om ramprogrammet

I arbetet med att ta fram ramprogrammet har utgångspunkten varit att äldre som inte kan bo i eget boende ska kunna åldras i trygghet med bibehållet oberoende. Avsikten är att äldreboendet ska bidra till trivsel, bästa möjliga omsorg, hälso- och sjukvård med respekt för den enskildes integritet. Det är viktigt att en god miljö skapas både för de som bor och de som arbetar i äldreboendet.

2.1 Varför ett ramprogram?

Alingsås kommun har ett ansvar att tillgodose de äldres behov av vård och omsorg. En del i det ansvaret innebär att tillhandahålla bostäder i särskilt boende för äldre enligt Socialtjänstlagen.

Antalet äldre i kommunen ökar stadigt och utifrån kommande behov av bostäder i särskilt boende har vård- och äldreomsorgsnämnden under 2017 beslutat att ta fram ett ramprogram för äldreboende.

Ramprogrammet är menat att skapa en samsyn mellan kommunens berörda aktörer kring funktioner vid planering och projektering av äldreboende, så att de uppfyller kraven på ändamålsenliga, trygga och samtidigt hemlika miljöer på en acceptabel nivå. Inför kommande byggnationer och ombyggnationer kan ett ramprogram underlätta för att garantera en jämförbar standard i kommunens äldreboenden.

Äldre med mycket stora behov av omvårdnads- och sjukvårdsinsatser är den grupp som ökar mest i särskilt boende. För de flesta handlar det om en kort period i slutskedet av livet. Behoven för dessa äldre kan bäst tillgodoses i en hemlik gruppboendemiljö. Ramprogrammet är därför inriktat på bostäder i gruppboendemiljö.

2.2 Syfte

Ramprogrammet är avsett som ett stöd och vägledning i arbetet med om-, till- och nybyggnationer av äldreboende i Alingsås kommun. Ramprogrammet syftar till att förkorta byggprojektens planeringstider och att säkerställa att rätt funktioner finns för verksamheten och de boende.

Ramprogrammet ska vara ett levande dokument och uppdateras utifrån nya erfarenheter.

2.3 Målgrupp

Ramprogrammet riktar sig till personal inom kommunen som kommer i kontakt med ny- och ombyggnadsprojekt. Det riktar sig även till projektledare, arkitekter, andra konsulter och entreprenörer som är involverade i en om-, till- och nybyggnadsprocess av ett äldreboende.

2.4 Hur ramprogrammet har tagits fram

Ramprogrammet har tagits fram av Vård och äldreomsorgsförvaltningen i samverkan med det kommunala fastighetsbolaget, Fabs AB. Utgångspunkten för programmet är förvärvad kunskap från tidigare genomförda äldreboendeprojekt i Alingsås kommun, erfarenheter från studiebesök samt genom att ta del av andra kommuners program.

Inhämtning av synpunkter och förankring av ramprogrammet har främst skett genom olika workshops och diskussionsforum. De personer som medverkat har varit företrädare eller ansvariga för bland annat bostadsbolag, mark och exploatering, tillgänglighetsfrågor, trafik och gata, avfallshantering, kost, lokalvård och alla delar av äldreboendeverksamheterna. Representation har även funnits från fackförbund och pensionärsorganisationerna i det kommunala pensionärsrådet, KPR.

Ramprogrammet har stämts av kontinuerligt med förvaltningsledningen på Vård- och äldreomsorgsförvaltningen.

3 Lagar, riktlinjer och mål i Alingsås kommun

Socialtjänstlagen(SoL) är den lagstiftning som styr kommunens ansvar för äldre personer, ger den enskilde rätt till bistånd i olika former och anger den värdegrund som äldreomsorgens verksamhet ska utgå ifrån.

Enligt hälso- och sjukvårdslagen(HSL) har kommunen även ett ansvar för att erbjuda en god hälso- och sjukvård till de äldre som fått beslut om att bo i särskilt boende(äldreboende).

Verksamhet och utformningen av kommunens äldreboenden styrs bland annat av:

- Socialtjänstlagen
- Hälso- och sjukvårdslagen
- Västra Götalandsregionens riktlinjer och standard för fysisk tillgänglighet för publika delar
- Arbetsmiljölagen
- Kommunallagen
- Patientlagen
- Plan- och bygglagen
- Hyreslagen
- Boverkets byggregler
- Livsmedelslagen
- Miljöbalken
- Brandlagstiftning
- Föreskrifter från Socialstyrelsen, Arbetsmiljöverket, Boverket
- Politiska beslut
- Lokala styrdokument som till exempel Översiktsplan och Tillväxtprogram m fl.

4 Särskilda boenden för äldre i Alingsås

Äldrevården har förändrats över tid och med den utveckling som varit de senaste 20 åren har det visat sig att lokalernas utformning inte alltid motsvarar behoven eftersom målgruppen har förändrats. Många befintliga äldreboenden byggdes under en tid då de personer som beviljades plats där var friskare än vad de är som flyttar in idag.

I Alingsås har begreppet särskilt boende för äldre delats in i olika kategorier/boendeformer utifrån att de benämningar som använts i de äldsta av kommunens äldreboenden fortfarande lever kvar.

De begrepp som används är:

Servicelägenheter

Lägenheterna är i stort sett utformade med standard som i en ordinär lägenhet med eget kök eller kokvrå. Från början var tanken att man som boende bereddes möjlighet att ta sig till husets matsal/restaurang om man inte ville laga sin mat själv.

Gruppboende för personer fysiska och/eller somatiska funktionsnedsättningar

Inom en gruppboendeenhet ges möjlighet till mat, gemenskap och aktiviteter nära lägenheten, som inte har samma köksstandard som en ordinär lägenhet.

Gruppboende för personer med demenssjukdom

Utöver möjlighet till mat, gemenskap och aktiviteter i anslutning till lägenheten finns behov av särskild anpassning för att boendet skall bli tryggt för personer med demensdiagnos. Det kan handla

om tydlighet och harmoni i utformning och färgsättning, men även om att kunna låsa sin dörr om sig utan att vara inlåst. Lägenheten har inte samma köksstandard som en ordinär lägenhet.

Korttidsboende

Inom korttidsboendet ges vård och omsorg för en kortare period innan man kan återgå till sin bostad efter exempelvis en sjukhusvistelse. Korttidsboende kan också vara ett tillfälligt boende i avvaktan på en bostad i någon av de övriga boendeformerna. Inom korttidsboendeformen ryms även möjligheter till växelvårds- och avlastningsplatser.

På några av de befintliga äldreboendena i kommunen förekommer flera av ovanstående kategorier i samma fastighet.

5 Åldrandet och den fysiska miljön

Det normala åldrandet innebär att sensoriska och motoriska funktioner hos individen förändras. Syn, hörsel, orienteringsförmåga, balans och kognition är några av de funktioner som kan påverkas i åldrandet.

Särskilt boende ska erbjuda en egen bostad, ett socialt sammanhang och tillgång till vård och omsorg. Miljön i ett äldreboende ska vara hemlik och inkluderande. Den boende ska kunna leva självständigt så långt det är möjligt, utan hjälp av andra. Boendemiljön ska främja normalisering för att motverka separering från samhälle eller sitt tidigare liv.

I enlighet med socialtjänstlagen (SoL) 4 kapitlet 1 c § har äldre människor som beviljas plats i särskilt boende rätt att fortsätta bo tillsammans med sin make eller sambo i det särskilda boendet. Detta gäller oavsett om maken eller sambon har behov av särskilt boende eller inte. Framtida äldreboenden ska därför ge möjlighet för par att leva nära varandra eller tillsammans i samma bostad, s k parboende.

Dagens särskilda boendeformer i Alingsås är förbehållna personer som ofta har mycket stora behov av vård och omsorg. Det handlar om fysiska eller psykiska funktionsnedsättningar och ofta behov av ständig tillsyn av personal. Vårdbehoven medför större krav på bostädernas utformning och utrustning. Idag krävs specialutrustning som lyftanordningar, larm, lås m.m.

Rekommendationer och krav

Åldrandet och den fysiska miljön

- ✓ Vid byggnation av 60 lägenheter ska det planeras för minst 2 parboendelägenheter som erbjuder fullvärdig lägenhetsstandard.

6 Förutsättningar för processen

För att processen med att genomföra ett nytt äldreboende ska komma igång är att när ett behov uppstår måste frågan behandlas och ingå i den långsiktiga budget- och planeringsprocessen inom kommunen. Därefter måste frågan behandlas och ingå i bolagens ekonomiska långtidsplan alternativt privata aktörers projektplanering. Stegen i den här processen kan se ut enligt följande:

1. Behov av äldreboende uppstår
2. Beslut om flerårsstrategi/budget
3. Uppdrag och beslut i bolags ekonomiska långtidsplan alt. privata aktörers projektplanering
4. Genomförande av byggnation av äldreboende
5. Uppfyllt behov av äldreboende

7 Mark, byggnation och flexibelt nyttjande

Kommunens Översiktsplan redovisar på ett översiktligt sätt hur bebyggelsen ska utvecklas och hur mark- och vattenområden ska användas i hela kommunen. Kommunen använder sig av Översiktsplanen som beslutsunderlag vid prövning av bland annat detaljplaner och bygglov. I kommunens Tillväxtprogram anges de politiska prioriteringar som ligger till grund för kommunal planering samt investeringar. Både Översiktsplan och Tillväxtprogram är viktiga strategiska styrdokument inför tillkommande utbyggnadsbehov av kommunal service, exempelvis ett nytt äldreboende.

I ett tidigt skede behöver lämplig mark avsättas för äldreboende. Äldreboendet bör vara integrerat i det ordinarie bostadsbeståndet. Närhet till samhällsservice liksom kommersiell och kulturell service är viktigt och ska vara lätt för den boende att självständigt ta del av. Utemiljön för äldreboendet behöver vara relativt plan för att ge goda förutsättningar för anläggning av promenadslingor och trädgårdar. Byggrätten ska ge förutsättningar för en utformning av byggnaden som innebär en god överblickbarhet.

Ytor för parkering och angöring ska finnas för besökare, färdtjänst, räddningsfordon verksamhetens leasingbilar, personal, leveranser och avfallshantering. Om detaljplanen medger ändrat användningsområde för fastigheten ska framtida parkeringsbehov vara säkerställda från början. Utvecklingen går mot ett allt större användande av elbilar och laddinfrastruktur ska förberedas med tomrör för att förenkla framtida installation av laddstolpar.

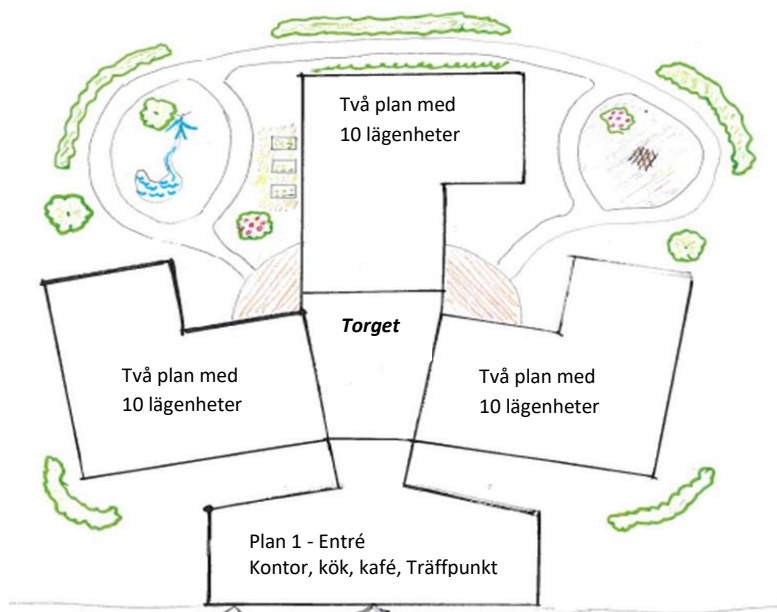
Ur ett samhällsperspektiv kan det vara klokt att planera ett område med en bra mix av bostäder, så att äldre personer kan leva få leva kvar i en invand och trygg miljö.

Trygghetsbostäder är en form av bostäder som kan fördröja behovet av särskilt boende. Detta förekommer i anslutning till flera av kommunens befintliga äldreboenden redan idag. Det finns många fördelar när denna typ av bostäder finns i närheten av det särskilda boendet. Det gäller främst om det särskilda boendet innehåller Träffpunktsverksamhet, med aktiviteter av olika slag, samt möjligheter att äta måltider i gemenskap. Detta kan skapa trygghet och stimulans i vardagen. Samtidigt främjas trygga flyttkedjor inom närområdet.

Nybyggd fastighet ska ha minst två möjliga användningsområden. Det kan exempelvis vara att vid behov ska lägenheter kunna uppgraderas till ordinär standard eller att inrätta studentlägenheter.

Av verksamhetsskäl ska inte äldreboenden vara för små, samtidigt som hemlighet och småskalighet eftersträvas på de enskilda enheterna. Utformningen av byggnaderna i sin helhet är viktig för att uppnå personaleffektiva miljöer. Det är lämpligt med ett äldreboende med 60 lägenheter då denna volym medger en optimal personalplanering för alla yrkesgrupper. Ett våningsplan bör bestå av tre enheter för att möjliggöra flexibel bemanning utifrån de boendes behov.

I exempelskissen nedan har lokalerna en utformning som gynnar de boende och personalen kan ha överblick och samverkan mellan enheter är möjlig.

"Torget" blir en central samlingspunkt mellan boendeenheterna. Torget kan innehålla aktivitetsrum, kontor, grovtvätt, förråd m m. Härifrån kan personal även ha överblick över samtliga enheter, inte minst nattetid.

Möjlighet att samlokalisera äldreboendet med annan verksamhet, exempelvis förskola, bör alltid utredas så att ett ökat samnyttjande av tillagningskök och personalutrymmen med mera kan uppnås. Ovannämnda modellskiss kan fungera väl för en samlokalisering av förskolelokaler, tillagningskök och äldreboende. Äldreboendet skulle istället placeras på de övre våningarna, men med samma volymer av bostäder för att få personaleffektiv verksamhet.

7.1 Aktivitets- och sambandsanalys

Aktiviteter och flöden som förekommer i äldreboendet påverkas av hur lokaler placeras i förhållande till varandra. Det är värdefullt att utrymmen placeras i enlighet med verksamhetsändamålen, god tillgänglighet och med hänsyn till all logistik. Detta ger långsiktigt goda effekter både ur fastighetsperspektivet och mätt med mått i resurseffektivitet för verksamheten.

Att minska gångavståndet genom att flytta ett utrymme eller en funktion som används många gånger per dag, kan ge stora besparingar över tid. Rum för sophantering eller ofta använda förråd är exempel på funktioner i äldreboendet där förflyttningar sker många gånger per dag. Om uppgiften ska utföras 10 gånger per dag och tidsåtgången kan minskas med en minut för personal vid varje tillfälle, kan ekonomiska effekter uppnås. Om timkostnaden beräknas till 270 kronor per timma, kan man alltså minska kostnaden med 45 kronor per dag på den enheten. Om fastigheten består av 6 enheter och samma logistik kan uppnås på alla, kommer besparingen under fastighetens livslängd, förslagsvis 50 år, att uppgå till närmare 5 miljoner kronor. I ett projekteringskede är det därmed väl värt att lägga tid på att kartlägga och minimera tidsåtgång för de aktiviteter och samband som förekommer i fastighetens verksamhet.

Tabell 1. Räkneexempel över vad onödiga förflyttningar på ett äldreboende kan kosta.

Antal onödiga enminuts-förflyttningar/dag	Kostnad per minut vid där timpengen är 270 kr	Kostnad per dag	Kostnad per år, 365 dagar
10	4,50	45	16425
Totalsumma efter 50 år/ enhet: 821 000 kr. 6 enheter = cirka 5 mnkr			

Viktiga samband mellan funktioner, lokalbehov och de aktiviteter som förekommer tydliggörs med hjälp av en sambandsskiss. Se bilaga.

Rekommendationer och krav

Mark, byggnation och flexibelt nyttjande

- ✓ I ett tidigt skede ska behov och möjlighet till samlokalisering av verksamheter utredas.
- ✓ Marken/utemiljön i området ska ha god tillgänglighet och vara belägen nära kollektivtrafik och service.
- ✓ Lutningen på tomten får vara maximalt 1-2 % på den nyttjade ytan och helst 1% över hela fastigheten.
- ✓ Äldreboendet ska kunna byggas med minst 60 lägenheter.
- ✓ Byggnaden ska kunna utföras i flera plan, men med kravet att de boende självständigt ska kunna ha åtkomst till den gemensamma utomhusmiljön.
- ✓ Byggnadens utformning ska tillförsäkra god överblickbarhet över, samt mellan enheterna.
- ✓ Ett våningsplan bör bestå av tre enheter.
- ✓ Antal parkeringsplatser ska beräknas enligt gällande P-norm för äldreboende.
- ✓ Parkering ska förberedas med tomrör för el till laddstolpar.
- ✓ Detaljplan för fastigheten ska medge minst två möjliga användningsområden.

8 Tillgänglighet

Västra Götalandsregionens riktlinjer och standard för fysisk tillgänglighet gäller för publika delar i ett äldreboende, det vill säga, de delar av byggnaden som allmänheten har tillträde till.

Publika delar definieras i ramprogrammet enligt följande:

- Angöringsplatsen och handikapparkeringen
- Gångvägen mellan parkeringen och entrén
- Entrédörren
- Entréhall med reception
- Om det finns en toalett vid entrén så ska den vara en RWC
- Restaurang/kafé
- Publik samlingslokal/konferenslokal
- Träffpunkt
- Vägen för att nå ovannämnda lokaler samt tillhörande kapprum och toaletter

Lokalernas utformning ska understödja självständig förflyttning. Planlösningen behöver därför vara överblickbar, enkel och logisk.

Rekommendationer och krav

Tillgänglighet för publika delar enligt VGR's riktlinjer

- ✓ Angöringsplats för bilar ska finnas inom 10 meters gångavstånd från en tillgänglig och användbar entré.
- ✓ Handikapparkeringsplats ska finnas inom 25 meters gångavstånd från en tillgänglig och användbar entré.
- ✓ Gångvägen från angöringsplats/parkering ska vara tillgänglig. T. ex ska ramplutningen vara högst 1:20.
- ✓ Personer med funktionsnedsättning ska kunna ta sig fram till entrén och använda sig av entrén.
- ✓ Alla publika rum ska lätt kunna nås och användas av personer med funktionsnedsättning.
- ✓ Lokalerna ska ha bra luftkvalitet så att även personer med allergi och överkänslighet kan vistas i dem.
- ✓ Nickel, krom, kobolt samt naturligt eller syntetiskt gummi ska inte finnas eller vara bundet i dörrhandtag, knappar, ledstänger och manöverdon.
- ✓ På varje våningsplan där det finns allmänna toaletter ska minst en toalett kunna användas av personer med nedsatt rörelseförmåga.
- ✓ Tillhörande uteplats ska kunna användas av personer med funktionsnedsättning.

8.1 Material och ytskikt

Materialval ska göras med hänsyn till miljömässig hållbarhet, hårt slitage och behov av frekvent rengöring. Materialet ska förebygga halkrisk, bländning och det ska medge god ljudmiljö. Golvunderlaget ska motverka belastningsskador och klara krav för god hygien samtidigt som de ska skapa förutsättningar för brukaren att enkelt kunna förflytta sig. Vikten av behaglig golvtemperatur ska uppmärksammas.

Rekommendationer och krav

Material och ytskikt

- ✓ Golvytan ska tåla hårt slitage men också motverka belastningsskador.
- ✓ Golvytan och vara jämn, matt och halkfri.
- ✓ Ytskikt ska vara bländfria.
- ✓ Material ska tillgodose krav på god hygien och vara lätt att hålla rent.
- ✓ Golvytor ska tåla urin och spill från desinfektionsmedel.
- ✓ Där golvmattor förekommer ska den vara uppvikt mot vägg för att underlätta renhållning.

8.2 Ljus, färger och ljud

Forskning visar på vikten av en medveten användning av belysning och dagsljus i miljöer för äldre. Förmågan att ställa om ögat och att uppfatta kontraster försämras med stigande ålder. Personer som har nedsatt syn är ofta i behov av extra tydlig kontrast, bländfrihet och mjuka övergångar mellan ljust och mörkt. Kontrast mot omgivningen kan åstadkommas med till exempel avvikande material och ljushet. En ljushetskontrast på minst 0.40 enligt NCS, Natural Colour System, mellan kontrastmarkeringen och den omgivande ytan kan avsevärt öka möjligheten för synsvaga att uppfatta markeringen.

För demenssjuka personer kan stora färgkontraster, i exempelvis golv eller markbeläggning utomhus, uppfattas som gropar som man inte vågar kliva över. Denna typ av kontraster ska därför undvikas och enhetligt golv i samma färgskala ska eftersträvas.

Kontraster förstärker trygghet och orienterbarhet både inomhus och i yttre miljöer även för demenssjuka personer. För denna målgrupp är två kontrasterande färger fullt tillräckligt. Om vägg har en färg så kan dörren, d v s dörrblad och karm, ha en avvikande färg som signalerar att här är en välkomnande dörr. Kontrasterande golvlister hjälper också den demenssjuke att få en bättre rumsuppfattning.

Dörrar som leder till utrymmen där endast personal ska ha tillträde, och som hålls stängda, kan med fördel ha samma färg som vägg för att skapa en lugnare miljö och inte dra till sig uppmärksamhet i onödan.

Upplevelsen av ljud är individuellt. Har man nedsatt förmåga att sortera sinnesintryck, kan det leda till exempelvis överkänslighet för höga ljud och starkt ljus. Plötsliga, starka eller ihållande ljud upplevs ofta som störande eller till och med skrämmande.

En lugn ljudmiljö kan minska agitation, oro och aggressivt beteende hos personer med demenssjukdom. Det är därför viktigt att skapa en lugn ljudmiljö och avskärma miljöer som kök och tvättstuga, där slammer ofta förekommer.

Foto: Ginstgården, Alingsås

Rekommendationer och krav

Ljus, färger och ljud

- ✓ Både inre och yttre miljö ska främja orienterbarhet genom skyltning, tydliga stråk, kontraster och ljus.
- ✓ Inomhus ska finnas tydliga, men ej överdrivna, färg- och/eller kontrastskillnader mellan golv, vägg, tak och dörrar samt mellan inredningsföremål och omgivning.
- ✓ I lägenheten kontrasteras kakel i pentry och vid handfat, dusch och wc-stol i badrum.
- ✓ Dörrar där endast personal passerar ska ha neutral färg och gärna smälta ihop med väggens färgsättning.
- ✓ Enhetligt golv i samma färgskala ska eftersträvas framförallt i lägenheten.
- ✓ Golvet ska dämpa ljud från steg och stolsskrap.
- ✓ Dagsljus ska komma in från två håll i gemensamhetsutrymmen.
- ✓ Bländning i korridorer i form av motljus genom glasdörrar ska undvikas.
- ✓ God ljudmiljö ska uppfyllas i hela äldreboendet.
- ✓ Tekniska installationer ska alltid skärmas av ljudmässigt, ex. hiss.

Foto: Exempel på kontraster i badrum. Ginstgården, Alingsås

8.3 Lukt och känsel

Luktsinnet framkallar positiva eller negativa känslor beroende på om det luktar gott eller illa, men också beroende på vad man förknippar doften med. Det får oss att associera till positiva eller negativa minnen och kan framkalla starkt obehag.

Känslen är till stor del intakt när vi blir gamla. När det gäller inomhusklimatet har äldre människor ofta behov av högre inomhustemperatur på grund av stillasittande. Samtidigt är äldre också mer känsliga för höga temperaturer och därför behöver negativa effekter vid exempelvis värmeböljor motverkas.

Rekommendationer och krav

Lukt och känsel

- ✓ Inomhustemperaturen ska vara minst +22 grader, gärna med möjlighet att per lägenhet reglera till lägre temperatur nattetid.
- ✓ Komfortkyla ska finnas, åtminstone i gemensamhetsutrymmen på varje boendeenhet.
- ✓ Skölj- eller soprum ska inte placeras i närheten av gemensamma utrymmen för att motverka att dålig lukt sprids.

8.4 Teknik för fastighet samt välfärdsteknik

Utvecklingen i samhället innebär ständigt ny teknik för både byggkonstruktioner, energiförsörjning, uppvärmning med mera. I all byggnation ska fastigheten utformas till den teknik som behövs för både fastighet och verksamhet och att det görs på ett sätt som är hållbart över lång tid. I varje projekt ska olika aspekter vägas in såsom kvalitet, ekonomi, ekologi och arbetsmiljö.

Välfärdsteknik handlar om nya former av tekniska lösningar som kan bidra till ökad livskvalitet, ökad självständighet och delaktighet samt för personalens del en bättre arbetsmiljö. Välfärdsteknik kan exempelvis vara; digitala trygghetslarm, trygghetskamera, elektroniska lägenhetslås, GPS-larm och bidétoalett med dusch och torkfunktion som är automatiserad. Det kan också innefatta rörelsesensorer för vattenkranar eller att använda belysning som hjälpmedel för att skapa en bättre dygnsrytm.

I samband med ny- och ombyggnationer ska det alltid övervägas vilken teknik som kan användas för att stödja och främja boende, personal och verksamhet. Omfattning och utbud av välfärdsteknik är i ständig utveckling och kan inte i detalj låsas i ett ramprogram.

Rekommendationer och krav

Teknik för fastighet samt välfärdsteknik

- ✓ Äldreboendet ska byggas med klimatsmarta, energieffektiva och standardiserade lösningar där det är möjligt.
- ✓ Äldreboendet ska ha fiberanslutning.
- ✓ Äldreboendet ska vara utrustat med trådlöst nätverk för verksamhet, boende och besökare.
- ✓ Äldreboendet ska vara tekniskt förberett för kommande välfärdsteknik som tillsynskameror, robotdamsugare o s v. Det ska också finna utrymme för förvaring av framtida teknikutrustning, robotar mm.
- ✓ Varje lägenhetsinnehavare ska ges möjlighet att teckna egna abonnemang till telefon, TV, internet etc.
- ✓ Trygghetslarm ska finnas som också möjliggör självständighet och frihet.
- ✓ Närvaro-/sensorstyrd belysning kan förekomma men endast i vissa stråk, förråd, tvättstugor m m.
- ✓ Krav på vilka delar som ska utrustas med separata strömbrytare, och vilken belysning som ska ha dimfunktion, ska utredas i varje projekt.
- ✓ Belysning i lägenhet som stöd nattetid ska finnas, t ex rörelselarm kopplat till belysning eller spotlight som belyser wc-stol.
- ✓ Eluttag ska vara väl dimensionerade och placerade för teknisk apparatur och olika krav på belysning. Gäller både ur trivselperspektiv och i arbetsmiljöhänseende. Stifthål i uttag ska alltid vara horisontella.
- ✓ Ledningar för vattentillförsel ska utrustas med lättåtkomlig avstängningsventil.
- ✓ Hörslina ska finnas i samlingssalar, aktivitetsrum och i vardagsrummen på boendeenheter.

9 Säkerhet, trygghet och beredskap

Det finns olika säkerhetsaspekter att ta hänsyn till inom äldreboendet. Dels ska miljön ge stöd och minska eller förebygga risk för olyckor och smittspridning. Dels ska boendet, men även trädgårdar och gårdar, värna om de boendes säkerhet och personliga integritet samt förhindra att obehöriga kan ta sig in. Varje boendeenhet ska försees med extra dörrpartier för att kunna delas av till två mindre enheter om situationer uppstår som kräver detta.

9.1 Brandskydd

De lagkrav på brandskydd som finns för äldreboende ska följas. Larm och sprinkler ska med enkelhet kunna hanteras av personalen. Brandtekniska installationer ska utformas så att hemlighet bevaras och hänsyn tas till annan teknik som också ska finnas i boendet.

9.2 Beredskap

Ett äldreboende blir snabbt drabbat vid samhällsstörningar som exempelvis avbrott i el- eller vattenförsörjningen. Vid varje ny- och ombyggnation är det därför viktigt att ta ställning till om fastigheten ska utrustas med egna ersättningsfunktioner, som exempelvis reservkraftsaggregat, och var det behövs anslutningspunkter för nödvattenkopplingar.

9.3 Fallförebyggande åtgärder

Alla former av nivåskillnader i form av trösklar eller kanter ska i alla situationer undvikas mellan, eller inom, de utrymmen dit de boende har tillgång. Även mycket små skillnader på en till två centimeter innebär hinder för rollatorer/rullstolar och är en snubbelrisk. Detta gäller såväl inomhus som utomhus samt för utgångar till entréer och balkonger.

9.4 Lås och passagekontroll allmänna utrymmen

Att utforma system för låsning och passagekontroll i ett äldreboende är komplicerat eftersom det finns motstridiga behov och delvis motstridiga krav. Det är angeläget att installera robusta system som fungerar i alla situationer. Vid byggnationer ska hänsyn tas till den tekniska utvecklingen och kommunens erfarenheter. Låsbara utrymmen på boendet ska anslutas till enhetligt låssystem och ska omfatta exempelvis både avdelningskök, förråd, skåp, lådor och andra personalintensiva utrymmen.

9.5 Lås och passagekontroll lägenheter och boendeenhet

Lås bör installeras så att de äldre kan vara så självständiga som möjligt i de miljöer de har tillgång till. De utrymmen som personal ska ha tillgång till ansluts till enhetligt låssystem så att arbetet underlättas och att traditionella lås med nycklar undviks.

Rekommendationer och krav

Säkerhet, trygghet och beredskap

- ✓ Trädgårdar och gårdar ska vara inhägnade och grindar ska kunna låsas.
- ✓ Nivåskillnader, trösklar, svåröppnade dörrar och en otydlig visuell utformning ska undvikas.
- ✓ Fönster och dörrar ska vara säkrade så att man inte kan falla ut.
- ✓ Låsbara utrymmen på boendet ska anslutas till enhetligt låssystem.
- ✓ Vid nybyggnation ska beröringsfria lås av hotelltyp installeras på lägenhetsdörrar.
- ✓ Varje boendeenhet ska förse med extra dörrpartier för att kunna delas av till två mindre enheter.
- ✓ Anslutning för nödvattenkoppling ska finnas. Omfattning utreds inför varje byggnation.
- ✓ Anslutning för reservkraft ska minst finnas och behov utreds inför varje byggnation om fastigheten ska ha eget reservkraftsaggregat.

10 Den egna lägenheten

Enligt Boverkets byggregler (BBR) ska den egna lägenheten vara en egen bostad av god kvalitet med goda dagsljusförhållanden. Lägenheten ska upplevas trygg, trivsamt och överblickbar och det ska vara möjligt att se ut genom fönster från sängen. Boendemiljöer kan ge en känsla av instängdhet om det är för lågt i tak. Takhöjder ska därför anpassas så att nödvändig teknisk utrustning som takliftar och sprinkler ges utrymme utan att inskränka på rymden i boendet.

Lägenheten ska kunna möbleras med personliga saker som en liten sittgrupp m m. Belysning planeras så att den går att modifiera med olika styrkor och utifrån olika möbleringar. En god arbetsbelysning ska kunna uppnås när sådant behov finns. TV ska kunna ses från såväl sittgrupp som från säng.

Eftersom sängen i lägenheten står på hjul är det lätt att köra sönder vägguttagen. Av den anledningen ska eluttag och larmkontakt vid säng placeras på 90 cm höjd.

Lägenheten i gruppboende för demenssjuka behöver inte vara fullt utrustad för matlagning. Däremot finns förberett med nödvändiga installationer för en eventuell framtida ändring av köksstandarden i lägenheten. Utrymme för den boendes städutrustning ska också finnas i lägenheten.

Samtliga utrymmen i lägenheten ska dimensioneras så de utgör en god arbetsmiljö. Utrymmeskrav för fritt rörelseutrymme vid säng och i badrum ska tillgodoses.

Den eller de lägenheter som är avsedda för parboende ska utrustas utifrån andra krav, exempelvis separat läkemedelsförvaring per individ, dubbla badrum etc.

Rekommendationer och krav

Allmänt om den egna lägenheten

- ✓ Lägenhetsytan ska vara minst 35 kvm och minst inrymma hall, sov- och allrum med köksdel, hygienutrymme samt klädkammare.
- ✓ Arbetsmiljöverkets krav för fritt rörelseutrymme vid säng och i badrum ska tillgodoses.
- ✓ Fasta armaturer ska finnas i hall, hygienutrymme, klädkammare och i köksdel.
- ✓ Belysning ska planeras så att den går att modifiera med olika styrkor och utifrån olika möbleringar och användningsområden.
- ✓ Det ska finnas minst ett öppningsbart fönster och det ska kunna säkras mot olyckor.
- ✓ Det ska gå att se ut genom fönstret även om man är sängliggande eller sitter i rullstol.
- ✓ Fönsterbänkar och fästen för gardinuppsättning ska finnas.
- ✓ Fönster ska förses med solavskärmning och insynsskydd.
- ✓ Läkemedelsförvaring med passagekontroll ska finnas.
- ✓ Lägenheten ska vara förberedd med nät för TV, IT , telefoni och kommande välfärdsteknik.
- ✓ Lägenheten ska vara väl försedd med eluttag för både egen inredning och belysning samt för tekniska installationer.

Rekommendationer och krav

Entré, hall och klädkammare i lägenheten

- ✓ Lägenhetens dörr ska vara enkeldörr, tillräcklig bredd för rullstolsburen att enkelt passera och slå utåt med öppningen mot gemensamhetsytorna.
- ✓ Dörren ska vara kontrasterad och försedd med lås av hotelltyp.
- ✓ Dörren ska vara tystgående för att underlätta vid nattlig tillsyn.
- ✓ I hallen ska finnas plats för gånghjälpmedel, hatthylla samt städsåp och garderob.
- ✓ Klädkammare ska utrustas med hyllor, klädstång samt linnesåp.
- ✓ På vägg i klädkammare ska ett säkerhetssåp för den boendes värdesaker fastmonteras på en höjd så att det kan nås av en kortväxt/person i rullstol. Såpet ska vara försett med kod (i så fall med nyckelreserv) eller taggsystem.

Sov- och allrum i lägenheten

- ✓ Rummet ska vara förberett för montering av lyfthjälpmedel/travers med laddstation/hållare för styrkontroll.
- ✓ Sängen ska kunna placeras utmed vägg alternativt ut från vägg med åtkomlighet för personal från båda sidorna.
- ✓ Separat arbetsbelysning i tak ovanför sängplats ska finnas.
- ✓ Eluttag och larmkontakt vid säng ska placeras på 90 cm höjd.
- ✓ Ytskiktet på väggen vid sängplatsen ska vara av ett extra hållbart material som är lätt att hålla rent och renovera.
- ✓ Ett högskåp/garderob med utdragbara backar ska finnas i sovdelen. Eventuellt kan ett väl placerat genomsträckningssåp mellan sov- och badrum vara en bra lösning för att kunna nå saker från två håll.

Köksdelen i lägenheten

- ✓ Köksdelen ska ha diskbänk med hö och plats för kaffemaskin/microovn.
- ✓ Köksdelen ska vara förberedd för installation av spishäll med fläkt.
- ✓ Eltillförsel till köksutrustning ska kunna stängas av vid behov.
- ✓ Timerfunktion ska finnas.
- ✓ Kylskåp ska ha plats att kunna ställa in ett mindre säkerhetssåp för läkemedel som kräver kylförvaring.
- ✓ Ett av överskåpen i köket ska kunna användas för den boendes läkemedel och vara låsbart med taggsystem eller liknande system med passagekontroll.
- ✓ Ledningar för vattentillförsel ska utrustas med lättåtkomlig avstängningsventil.

Rekommendationer och krav

Badrum i lägenheten

- ✓ Badrummet ska vara lättåtkomligt och tydligt att nå såväl inifrån lägenheten som när man kommer utifrån.
- ✓ Tydlig kontrastering ska finnas bakom tvättställ, toalettstol, dusch, handtag mm. Även wc-sits ska vara kontrasterad.
- ✓ Ledningar för vattentillförsel ska utrustas med lättåtkomlig avstängningsventil.
- ✓ Toalett kan vara höj- och sänkbar. Ett annat alternativ är bidétoalett.
- ✓ WC-stolen ska ha uppfällningsbara stödhandtag och ha fria ytor vid sidorna så att personal kan hjälpa från båda håll.
- ✓ WC ska inte vara av snålspolande modell.
- ✓ Tvättställ ska ha plana avställningsytor på båda sidor och kan vara höj- och sänkbar.
- ✓ Tvättställ ska ha engreppsblandare med tydlig markering för varmt och kallt vatten samt ha översvämningsskydd.
- ✓ Ovanför tvättställ ska endast en spegel finnas som vid behov enkelt kan nedmonteras. D v s ej aktuellt med spegelskåp.
- ✓ Duschplats ska rymma duschstol och plats för hjälpande personal.
- ✓ Skena för duschdraperi finnas.
- ✓ Handdukstork med eldrift ska finnas.
- ✓ Stödhandtag, 60 cm, monteras lodrätt eller lite snett vid dusch.
- ✓ Vid nyproduktion ska badrum innehålla egen tvättmaskin och torktumlare med volym som klarar exempelvis ett duntäcke.
- ✓ Hänganordning för enstaka plagg ska finnas.
- ✓ Badrummet bör ha en högre temperatur än resten av lägenheten. Gärna varma golv.
- ✓ Skåp för förvaring ska finnas: ett av typen överskåp och ett ska vara vägghängt högsåp där underskåpet ska vara låsbart.
- ✓ I alla badrum ska det finnas ett eget, diskret skåp/utrymme för personalens hygienartiklar, som handskar, handdesinfektion mm.

11 Boendeenheter

Boendeenheten ska bestå av cirka 10 lägenheter placerade runt gemensamma ytor. Gemensamma utrymmen ska vara rymliga och väl utrustade så att de på ett fullgott sätt kompenserar för inskränkningarna i de enskilda bostadslägenheternas kök och vardagsrum. De boende betalar hyra för sin del i dessa utrymmen. Gemensamma balkonger eller uteplatser ska finnas på varje boendeenhet som kan användas för utevistelse och samvaro. Dessa platser ska ha goda solförhållanden samt erbjuda lä och skugga. Inom enheten finns administrativa ytor för personal samt förråd och utrymmen för städfunktioner. I första hand utformas varje våningsplan med en gemensam tvättstuga och i andra hand är alternativet en tvättstuga inom enheten.

Rekommendationer och krav

Allmänt för boendeenheter

- ✓ Varje boendeenhet ska bestå av cirka 10 lägenheter.
- ✓ De gemensamma utrymmena ska ligga centralt i anslutning till de enskilda lägenheterna.
- ✓ Belysning planeras så att den går att modifiera efter olika möbleringar och användningsområden.
- ✓ En god arbetsbelysning ska kunna uppnås när behov finns.
- ✓ Närförråd ska finnas inom och i anslutning till enheterna. Förråden förses med hyllor eller i vissa fall skåp med utdragsbackar.
- ✓ En gemensam inglasad balkong där de boende samt flera personal får plats samtidigt, ska finnas i anslutning till de gemensamma utrymmena. Enheter i markplan ska ha tillgång till egen uteplats.

11.1 Kök, matplats och vardagsrum

Kök, matplats och vardagsrum ligger i anslutning till varandra och ska vara naturliga träffpunkter för de boende. Genom sin placering, storlek, utformning och möblering ska rummen tillsammans med köket upplevas som bostadens hjärta. Lokalerna har en hemlik och varm karaktär med bra och anpassad belysning samt god ljudmiljö. Måltidsmiljön är lugn och avskild samt ger möjlighet till flexibel möblering utifrån varierande behov. Hänsyn ska tas till svängrum för rullstolar och andra hjälpmedel. Något mindre utrymme där två till tre personer kan sitta tillsammans ska också finnas i boendeenheten.

Det ska finnas tillräckligt med tillgänglighetsanpassat utrymme för den boende att kunna delta i aktiviteter i köket.

Rummen ska kunna möbleras med variationsmöjligheter och därför ska el och andra tekniska installationer fungera oavsett placering. Exempelvis ska belysning planeras så att den går att modifiera med olika styrkor och utifrån olika möbleringar och användningsområden. En god arbetsbelysning ska kunna uppnås när sådant behov finns. Dagsljus ska komma in från två håll i de gemensamma utrymmena för att skapa en ljus och luftig miljö.

Städutrustning för enhetens kök får inte blandas med övrig städutrustning för gemensamma delar som kan placeras utanför enheten.

Rekommendationer och krav

Kök

- ✓ Köket utformas för viss måltidsberedning och även för mottagning av färdiglagad mat.
- ✓ Diskbänk ska vara rostfri med kant och ha två stora diskhoar.
- ✓ Bra och rejäla arbetsytor ska finnas som delvis är tillgänglighetsanpassade. Gärna kompletterat med en köksö.
- ✓ Extra ho med vattenkran ska finnas infälld i någon arbetsbänk.
- ✓ Eluttag ska finnas på flera ställen vid arbetsbänkar och köksö.
- ✓ Två separata eluttag för hushållsmaskiner/kaffebryggare ska förses med timer.
- ✓ Bänkskåp ska ha lådsystem för porslin m m.
- ✓ Anpassad arbetsyta ska finnas för den som sitter i rullstol.
- ✓ Plats för matvagnar ska finnas samt eluttag i anpassad höjd till dessa.
- ✓ Plats för 1-2 rullvagnar ska finnas. Mått ca 60 x 100 cm.
- ✓ Brännbart och komposterbart avfall kan placeras under diskbänk.
- ✓ Möjlighet till källsortering i rullbackar ska finnas dolt under arbetsbänk. Dubbla skåpsluckor ska finnas. Ingen sockel och golvmatta ska vara uppvikt mot vägg.
- ✓ Spis ska vara med induktionshäll och varmluftsugn och spisvakt ska finnas.
- ✓ Microvågsugn ska finnas.
- ✓ Köket ska förses med kylar, frys och färskvaror och som tillgodoser ett veckobehov.
- ✓ Kylar och frys har pedalöppning i stället för lås. Kylarnas handtag ska vara vända mot varandra för att möjliggöra vajerlåsning.
- ✓ Förvaringsutrymme för torra livsmedel kan vara gå-in-skafferi eller skafferiskåp med lådsystem med åtkomst från två håll.
- ✓ Diskmaskin ska vara snabb och tystgående och ergonomiskt placerad.
- ✓ Minst ett låsbart skåp och två låsbara lådor ska finnas i köket.
- ✓ Separat handtvättställ ska finnas i anslutning till köksdelen.
- ✓ Separat städutrymme för kökets städutrustning med utslagsvask ska finnas.

Matplats

- ✓ Matplatsen ska ligga i anslutning till köket.
- ✓ Möblering ska kunna varieras i större och mindre grupper.
- ✓ Matplats ska dimensioneras så att de boende kan sitta tillsammans med personal.

Vardagsrum

- ✓ TV och hörslinga ska finnas i vardagsrummet.
- ✓ Vardagsrum ska dimensioneras så att de boende kan sitta tillsammans med personal.
- ✓ Möblering ska kunna varieras i större och mindre grupper.
- ✓ Det ska även finnas ett mindre utrymme i avskildhet för två till tre personer en bit ifrån övriga gemensamma utrymmen.

11.2 Personalytor

En mindre skrivplats för personalens IT-hjälpmedel och laddplatser för arbetstelefon m m finns inne på enheten. Skrivplatsen ska vara utformad så att den hindrar insyn för att upprätthålla sekretesskrav. Mindre värdeskåp bör finnas inom enheten.

Rekommendationer och krav

Personalytor

- ✓ Insynsskyddad skrivplats för personalens dokumentation. Teknisk utrustning ska kunna anslutas/laddas.
- ✓ Personaltoalett och värdeskåp ska finnas.

12 Lokaler utanför boendeenheterna

Lokalernas utformning är en viktig faktor som påverkar överblickbarhet och därmed bemanningsbehovet av exempelvis nattpersonal. Flera enheter ska placeras i förhållande till varandra så att fler funktioner och utrymmen kan samnyttjas.

Om det finns dörrar som kan öppnas upp mellan boendeenheter möjliggörs också samarbete och man kan ha utbyte av gemensamma aktiviteter.

Det är värdefullt om förrådsutrymmen placeras så att god tillgänglighet, logistik och verksamhetsändamål uppfylls på ett bra sätt, utan att känslan av trivsel och hemlikhet uteblir.

12.1 Personalkontor

Om planlösningen medger kan enheter dela på ett något större kontor med gemensam skrivare/kopiator. I annat fall ska kontor finnas på varje enhet.

12.2 Rum för aktiviteter och möten

Rum som kan samnyttjas bör finnas i anslutning till enheterna. Rummen ska kunna användas både för aktiviteter för de boende men också av personal vid möten och samtal. Antal rum preciseras vid varje enskilt projekt. Tillgång till wc ska finnas på våningsplanet.

12.3 Tvättstuga/Grovtvättstuga

I tvättstugan tvättas hemtextilier och de boendes kläder. Enheterna ska ha tillgång till tvättstuga oavsett om det finns tvättmaskin och torktumlare i lägenheterna eller inte. Här ska maskiner finnas som klarar större volymer än vad en vanlig hushållsmaskin gör. Ventilationen ska vara väl dimensionerad för att säkerställa en god arbetsmiljö när man ska arbeta i lokalen en längre stund.

12.4 Städförråd

Städförråd finns för den utrustning som är till för de gemensamma ytorna inom boendeenheten. Ett sådant utrymme kan med fördel samnyttjas av flera enheter, exempelvis per våning, om utformningen medger detta. Beroende på anläggningens storlek och verksamhetens behov kan flera städförråd behövas.

12.5 Rum för mellanlagring av källsorterat material

Beroende på avstånd till miljöhus med återvinningskärl så kan det behövas ett rum för mellanlagring av källsorterat material och med plats för vagnar på varje våningsplan.

12.6 Sköljrum

Det ska finnas minst ett sköljrum med spoldesinfektor per våningsplan. Samordning med utrymmet för källsorteringen kan övervägas.

12.7 Gemensamt förråd

Utrymme för bland annat förbrukningsmaterial kan samnyttjas av enheter på samma våningsplan.

Rekommendationer och krav

Personal kontor

- ✓ Personalkontor skall om möjligt placeras utanför enheterna så att de kan samnyttjas.
- ✓ Kopiatorrum med pappersförråd skall finnas.

Rum för aktiviteter och möten

- ✓ Rum för aktiviteter och möten skall finnas på våningsplanet.

Wc

- ✓ Det ska finnas tillgång till wc på våningsplanet utanför boendeenheten.

Tvättstuga/grovtvättstuga

- ✓ Det ska finnas minst en tvättstuga per våningsplan, alternativt en per enhet beroende på enhetens storlek och placering.
- ✓ I varje tvättstuga ska det finnas möjlighet att tvätta och torka större/grövre textilier.
- ✓ Tvättstuga ska delas in i en smutsig sida och en ren sida. Handfat, tvättho, arbetsbänk, strykbräda, lakanssträckare och tvättlinor ska finnas.
- ✓ Ventilationen ska vara väl dimensionerad.

Utrymme för mellanlagring av källsorterat material

- ✓ Ett rum för mellanlagring av källsorterat material och plats för säckkärra och transportvagnar ska finnas på varje våningsplan.

Sköljrum

- ✓ Minst ett sköljrum med spoldesinfektor ska finnas per våningsplan.

Städförråd

- ✓ Städförråd för boendeenheterna ska finnas minst på varje våningsplan.
- ✓ Rummet ska vara tröskelfritt och ha plats för städvagn och dammsugare.
- ✓ Utslagsvask ska finnas för att kunna fylla och tappa ur vid manuell städning.
- ✓ Hyllor på vägg för förbrukningsmaterial och kemikalier.
- ✓ Redskapsfästen och krokar för upphängning av moppskaft, borstar mm

Närförråd

- ✓ Gemensamma förråd ska finnas på varje våningsplan. Förråden förses med hyllor eller i vissa fall skåp med utdragsbackar.

13 Övriga lokaler i äldreboendet

13.1 Entréer, korridorer, trapphus och hissar

Entréer och trapphus ska vara välkomnande, funktionella, väl synliga och man skall undvika en utformning som för tankarna till en vårdinstitution.

Entrén ska vara lättillgänglig för boende, personal, anhöriga, taxi, räddningsfordon med flera. Material och dörmiljöer ska dimensioneras för hög användningsgrad och klimatpåverkan vintertid. För att förhindra halka under vintern ska det mellan angöringsplatsen och entrén finnas värmeslingor i marken. Det ska finnas utrymme för sittplatser innanför entrédörrarna. Härifrån ska man exempelvis kunna se när färdtjänsten kommer.

13.2 Övernattningsrum

Möjlighet till övernattning för anhöriga bör finnas om det inte finns plats i den egna lägenheten.

Rekommendationer och krav

Entréer till äldreboendet

- ✓ Entrén ska vara tillgänglig, tydlig och välkomnande utan nivåskillnader med möjlighet att vila/vänta. Utvändigt även med skydd för regn och blåst.
- ✓ Ingångar ska vara väl skyltade och upplysta.
- ✓ Det ska finnas angöringsplatser med värmeslingor för på- och avstigning i direkt anslutning till entrén.
- ✓ Cykelställ under tak ska finnas nära entréer.
- ✓ Några parkeringsplatser ska finnas nära entrén.
- ✓ Entrén ska ha slussfunktion och dörrautomatik samt kodlås och porttelefon.
- ✓ RWC ska finnas vid huvudentré och/eller restaurang.
- ✓ Postfack till varje lägenhet samt till verksamhet skall finnas.
- ✓ Förråd för elektriska rullstolar ska finnas vid entrén med möjlighet att tvätta av, ladda samt tryckluftspumpa dem.
- ✓ Väggutrymme för anslagstavlor, både för fastighetsägarens och för äldreförvaltningens information samt plats för informationstavlor via IT-system ska finnas.
- ✓ VGR:s riktlinjer för tillgänglighet i publika delar ska följas.

Det ska finnas promenadvägar inomhus med platser för vila. Korridorer ska utformas så de inte upplevs som långa och enformiga samt vara tröskelfria. Helst ska man komma tillbaka till utgångspunkten om man fortsätter att gå i en korridor, eftersom demenssjuka riskerar att bli stående om ett korridorslut uppfattas som en återvändsgränd. Vid byggnation i flera plan får det gärna vara olika färgsättningar på våningsplanen för att underlätta orientering. Fria siktlinjer och bra orienterbarhet ska eftersträvas.

Trapphusen ska utformas vackra och inbjudande. Det ska vara samma golvfärg i trapphuset som utanför. Varje trapp mellan våningsplan ska medge möjlighet till vila halvvägs.

Personer med olika funktionsnedsättningar ska självständigt kunna utnyttja hissens funktioner på ett tryggt och säkert sätt.

Rekommendationer och krav

Korridorer, trapphus och hissar

- ✓ Korridoren ska vara tillräckligt bred för att rullstolar ska kunna mötas.
- ✓ Handledare utmed korridor ska finnas och ha en avvikande färg mot väggen.
- ✓ Lägenhetsdörr och dess foder ska ha en avvikande färg mot väggen.
- ✓ Lägenhetsdörrar ska inte vara placerade mitt emot varandra.
- ✓ Belysning ska finnas vid varje lägenhets namnskylt.
- ✓ Belysning ska finnas utifrån olika behov dag och natt.
- ✓ Vägg- och hörnskydd ska monteras där risk för slitage föreligger.
- ✓ VGR:s riktlinjer för tillgänglighet i publika delar ska följas.

13.3 Tillagnings- eller mottagningskök, restaurang och kafé

God och näringsrik mat ger livskvalitet och påverkar hälsan. Vid nybyggnation bör det beslutas på ett tidigt stadium och framgå av kommunens uppdrag vilken typ av kök som ska uppföras. Alternativen kan vara att fastigheten ska utrustas med ett tillagningskök där all mat tillagas på plats eller att det ska finnas ett mottagningskök för färdiglagad mat som levereras till äldreboendet.

Rekommendation vid nybyggnation är att yta ska finnas för de funktioner som ett tillagningskök kräver, då behov kan komma att förändras över tid. Installationer såsom vatten, avlopp och el m m, bör därför vara förberett för båda typerna av kök.

Vid nybyggnad ska det utredas om kök kan samnyttjas mellan äldreboende, förskola/skola och eventuell annan verksamhet som är belägen i närområdet.

13.3.1 Kökets utformning

Inför en kommande nybyggnation bör behov och krav utredas och formas i en separat kravspecifikation med utgångspunkt i gällande lagstiftningar och med hjälp av expertis inom området.

Oavsett vilket kök som uppförs, så kan det behövas extra utrymme för mottagning av matvagnar och varor m m.

13.3.2 Restaurang och kafé

Behov av restaurang och kafé diskuteras i varje enskilt projekt i relation till kommunens behov och var i kommunen byggnaden uppförs.

Rekommendationer och krav

Tillagnings- eller mottagningskök

- ✓ Vid nybyggnation rekommenderas att yta ska finnas för de funktioner som ett tillagningskök kräver.

Restaurang och kafé

- ✓ Behovet av restaurang- eller kaféverksamhet i anslutning till äldreboendet ska alltid utredas i ett tidigt skede.

13.4 Lokaler för gemensamma aktiviteter

Lokaler för gemensamma aktiviteter ska finnas på äldreboendet. Det ska också finnas rum där boende kan uppnå välbefinnande genom avkoppling, rekreation och kroppsvård. En del av dessa aktiviteter ska kunna utföras i enskildhet. Något av aktivitetsrummen bör vara utrustat att klara ett högre slitage för upplevelseaktiviteter där vatten, sand och andra material används.

Vid behov ska även lokaler för Träffpunktsverksamhet eller dagverksamhet för demenssjuka¹ uppföras. En central placering och helst i entréplan är önskvärt då besökare utifrån är välkomna att delta. Antal aktivitetsrum dimensioneras utifrån planerad verksamhet och storleken på äldreboendet. Ett större aktivitetsrum ska finnas och kunna anpassas till både större och mindre samlingar samt utbildningar. Inför byggnation planeras en utformning och utrustning så att vissa lokaler kan hyras ut enligt vård- och äldreomsorgsnämndens riktlinjer vid tider då de inte brukas av verksamheten. Exempelvis kan det finnas behov av ett kök eller en cafédel i anslutning till någon av lokalerna som kan nyttjas av andra än verksamheten.

Aktiviteter som gruppgympa, allsång, andakter, dataundervisning, filmvisning och caféverksamhet med mera ska kunna förekomma i lokaler i anslutning till Träffpunkten.

Träffpunktens kök ska vara fullt utrustat och med väl tilltagna arbetsytor för bak-/matlagningsaktiviteter.

Dagverksamhet för demenssjuka utformas som en egen enhet med fullvärdigt kök, matplats, vardagsrum, vilorum för besökare, rwc med tvättmöjligheter samt ett personalkontor.

När det byggs ett större äldreboende med många funktioner och verksamheter i huset, ska det övervägas om det ska finnas en reception som service för boendet och dess besökare.

---

¹ Träffpunkts- och dagverksamhet diskuteras inför varje projekt i relation till kommunens behov inom det aktuella geografiska området.

Rekommendationer och krav

Rum för aktiviteter och möten

- ✓ Minst ett större aktivitetsrum ska finnas och som enkelt kan ställas om till gruppaktiviteter såväl som till konferensbehov. Rummet ska kunna mörkläggas. Uppkoppling mot it-nätverk och utrustad för storbildsvisning. Hörslinga, mikrofon, högtalarsystem och eventuellt projektor ska finnas.

Rum för välbefinnande

- ✓ Badrum med ett specialbadkar och dusch och travers för personlyft ska finnas. Eventuellt utrustas bad- och duschdelen med takvärmepanel. Rummet ska vid behov även kunna användas för exempelvis hårvård och fotvård.
- ✓ RWC ska finnas i anslutning till badrummet.
- ✓ Lugnt rum för avslappning med möjlighet att med hjälp av digital teknik skapa olika miljöer, exempelvis solrum med ljud-, ljus- och bildeffekter.
- ✓ Något rum ska klara slitage av aktiviteter där vatten, sand och andra material används.

Träffpunkt

- ✓ I de fall Träffpunktsverksamhet ska finnas ska den vara centralt placerad.
- ✓ Träffpunkten ska ha fullt utrustat kök med kyl/frys, fyra-plattors spis med induktionshäll, varmluftsugn, diskbänk med två stora hoar. Väl tilltagna arbetsbänkar, varav en med en infälld extra ho. Köksskåp, skafferiskåp och städutrymme med utslagsvask ska finnas.
- ✓ Handfat ska finnas i köket.
- ✓ Kapprum och RWC ska finnas i anslutning till lokalerna.
- ✓ Kontor ska finnas.
- ✓ Förråd ska finnas.
- ✓ Hörslinga ska finnas i lokalen.

Dagverksamhet för demenssjuka

- ✓ I de fall en dagverksamhet för demenssjuka ska finnas ska den vara centralt placerad.
- ✓ Dagverksamheten ska ha fullt utrustat kök och matplats.
- ✓ Köket ska ha kyl/frys, fyra-plattors spis med induktionshäll, varmluftsugn, diskbänk med två stora hoar. Väl tilltagna arbetsbänkar, varav en med en infälld extra ho. Köksskåp, skafferiskåp och städutrymme med utslagsvask ska finnas.
- ✓ Handfat ska finnas i köket.
- ✓ Kapprum och RWC med tvättmöjligheter ska finnas i enheten.
- ✓ Vilrum samt vardagsrum med hörslinga ska finnas i enheten.
- ✓ Kontor ska finnas.
- ✓ Förråd ska finnas.

13.5 Äldreboendets administration

I äldreboendet ska det finnas kontor och övriga utrymmen för chefer, sjuksköterskor och administratörer dimensionerat utifrån storleken på äldreboendet. I ett boende med 60 lägenheter finns som regel två ansvariga enhetschefer och administratörer samt cirka tre sjuksköterskor, vilket innebär ett behov av fem till sex kontor för dessa funktioner. Hälso- och sjukvårdspersonal ska ha möjlighet att ta emot studenter och behöver därför förses kontor med extra arbetsplats. Arbetsplats ska också kunna erbjudas till patientansvarig läkare.

Mötesrum ska finnas för både mindre och större möten och utrustas med den teknik som behövs i verksamheten.

Rekommendationer och krav

Äldreboendets administration

- ✓ Antalet kontor dimensioneras utifrån antalet lägenheter i boendet.
- ✓ Chefs- och sköterskekontoren ska ha plats för ett mindre mötesbord.
- ✓ Kontor för sjuksköterskor ska ha 3 arbetsplatser varav en mindre för studenter.
- ✓ Kopieringsrum med pappersförråd samt ytterligare kontorsförråd placeras i närheten av kontoren.
- ✓ Mötesrum ska finnas även för större möten/konferenser och kan samordnas med andra bokningsbara lokaler.

13.6 Läkemedelsrum m m

På boendet ska ett separat läkemedelsrum för förvaring och hantering av läkemedel, även kyllda, finnas. Rummet ska vara anpassat till verksamhetens omfattning och användas till förvaring och iordningställande av läkemedel. Rummet ska inte ha fönster, men ha god arbetsbelysning och vara väl ventilerat. Rumstemperaturen ska vara väl reglerad. Rummet utrustas med separat låsning då endast behöriga sjuksköterskor ges tillträde. Låssystemet ska vara utrustat med passagekontroll.

Rekommendationer och krav

Läkemedelsrum m m

- ✓ Läkemedelsrum ska vara utrustat med god arbetsbelysning, praktiska lådor, skåp samt kylskåp för läkemedelsförvaring.
- ✓ Arbetsbänk för tillredning av läkemedel. Ytor ska tåla ytdesinfektion.
- ✓ Fullt utrustat handfat med armbågsreglage ska finnas.
- ✓ Separat förråd för sjukvårdsmaterial ska innehålla hyllor samt skåp med utdragsbackar.

13.7 Desinfektionsrum och sterilförråd

I anslutning till läkemedelsrum och sjuksköterskornas kontor ska ett desinfektionsrum finnas för disk av flergångsmaterial. Rummet ska vara utrustat med diskdesinfektor. Rostfri bänk med ho ska finnas. Diskdesinfektorn ska kunna placeras så att krav på ren respektive smutsig yta på bänken kan uppnås.

Rummet ska också vara utrustat med handfat så att god handhygien kan upprätthållas. Det ska också finnas plats för kemikalier.

I anslutning till desinfektionsrummet skall ett sterilförråd placeras. Sterilförrådet ska nås med dörr utifrån korridor, men det ska också finnas en lucka i vägg för att flytta material från ren bänk in till sterilförrådets bänk. Sterilförrådet ska vara utrustat med erforderliga förvaringsskåp och bänkyta.

Rekommendationer och krav

Desinfektionsrum och sterilförråd

- ✓ Minst en diskdesinfektor ska finnas per anläggning.
- ✓ Det ska finnas en rostfri diskbänk med plats för diskdesinfektor och diskho.
- ✓ Bänkutrymme för rent respektive smutsigt material ska finnas på var sida av diskdesinfektorn.
- ✓ Litet kylskåp för förvaring av prover ska finnas.
- ✓ Fullt utrustat handfat med armbågsreglage ska finnas.
- ✓ Intilliggande sterilförråd ska finnas som även kan nås genom en lucka i väggen från ren bänksida.

13.8 Personalutrymmen

Personalutrymmen ska omfatta omklädningsrum, personalrum med kök och matplats, tvättstuga och förråd för hantering av arbetskläder samt ett vilrum. I ett äldreboende med 60 lägenheter behövs cirka 90 – 100 omklädningsskåp för olika personalkategorier där arbetsgivaren är tvungen att tillhandahålla arbetskläder och hygienföreskrifter ska följas.

Det ska finnas möjlighet att låsa in personliga värdesaker på arbetsstället. Med den teknikutveckling som sker så är det en fördel om omklädningsskåpen utrustas med eluttag för laddning av exempelvis mobiltelefoner.

Foto: Ginstgården, Alingsås

Rekommendationer och krav

Personalutrymmen

- ✓ Separata omklädningsrum för kvinnor och män. Omklädnings-skåp dimensioneras utifrån antalet anställda samt ett visst antal skåp för vikarier.
- ✓ Kökspersonal ska ha separat toalett och deras omklädnings-skåp ska vara 40 cm breda och ha en inre skiljevägg.
- ✓ Omklädnings-skåp för vårdpersonal ska vara minst 30 cm breda och försedda med bygel för hänglås alternativt digitalt lås kopplat till huset passersystem.
- ✓ Personalrum dimensioneras utifrån antalet arbetstagare som beräknas använda lokalen samtidigt.
- ✓ Förråd ska finnas i anslutning till personalrummet.
- ✓ Vilrum ska finnas.
- ✓ Värdeskåp ska finnas.
- ✓ Tvättstuga och förråd ska finnas i anslutning till omklädningsrummen.

13.9 Avfallshantering och källsortering

Avfallshanteringen ska organiseras så att hygienisk och personaleffektiv hantering uppnås samtidigt som kommunens riktlinjer ska uppfyllas. I det särskilda boendet är det brännbara avfallet mycket skrymmande. Avfallsmängden från ett äldreboende uppskattas till drygt 150-175 liter per boende och vecka.

Det är viktigt med ett rationellt och effektivt flöde för tungt och luktande avfall. Om avståndet till miljörum/miljöhus/underjordssystem(UWS) är stort, bör invändiga mellanstationer för temporär lagring skapas.

Rekommendationer och krav

Avfallshantering och källsortering

- ✓ Avfallshanteringen ska vara arbetsvänlig för personal.
- ✓ Avfallsföreskrifter för Alingsås kommun ska följas.
- ✓ Avståndet från det särskilda boendet till utvändigt miljörum minimeras.
- ✓ Det måste finnas ytor för alla fraktioner som krävs för källsortering, både där avfallet uppstår på enheterna, i anslutning till enheterna och vid den plats där avfallet slutligen lämnas.
- ✓ Miljörummet ska ligga så att man inte behöver passera huvudentrén med soporna.
- ✓ Miljörummet ska vara väl ventilerat och golvet ska vara enkelt att hålla rent.

13.10 Transporter och förvaring

På ett äldreboende krävs ett antal utrymmen för gemensam förvaring för både verksamhet och boende. Frekvensen av användande styr placeringen i huset.

Rekommendationer och krav

Transporter och förvaring

- ✓ Mottagning av varor ska inte ske genom boendets huvudentré, utan via separat leverensentré med egen adress.
- ✓ Det behöver finnas ett rum för omlastning och uppäckning av förbrukningsmaterial och livsmedel m.m. Det ska också finnas uppställningsplats för lastpallar som ska returneras.
- ✓ **Förråd** i allmänhet ska ha ska förvarings- och upphängningsmöjligheter samt hyllsystem i anpassade material så att golvytor kan hållas fria.
- ✓ **Centralt förråd** för förbrukningsmaterial ska finnas i nära anslutning till varuintag. Det ska finnas goda samband mellan varuintag, hiss och förråd.
- ✓ **Närförråd** för olika användningsområden ska finnas i anslutning till enheterna och till administrationen. Förråden förses med hyllor eller i vissa fall skåp med utdragsbackar, exempelvis där omläggingsmaterial ska förvaras och hygienkrav ska följas.
- ✓ **Centralt städförråd** ska finnas med plats för tvättmaskin, städvagn och kombiskurmaskin och utslagsvask. Rummet ska vara försett med nödvändiga installationer för dessa funktioner.
- ✓ **Förråd för hjälpmedel**, medicintekniska produkter och annan grundutrustning ska finnas. Om hiss finns kan ett sådant förråd finnas i källare eller på vind.
- ✓ **Rullstolsförråd** ska finnas i anslutning till entrén. Förrådet ska vara försett med vatten och eluttag för möjlighet till avspolning och laddning. Det ska också gå att tryckluftspumpa däck i förrådet.
- ✓ **Lägenhetsförråd:** Privata lägenhetsförråd och antal planeras in utifrån minimikrav. Brukaren ska kunna komma till lägenhetsförrådet med rollator/rullstol.
- ✓ **Trädgårdsförråd:** där trädgårdsmöbler och liknande kan förvaras.
- ✓ **Cykelförråd** med plats för en side-by-sidecykel ska finnas där det finns träffpunktsverksamhet. Cykeln ska också kunna laddas där.

14 Utemiljön

För de boende är närmiljön och framför allt trädgården mycket viktig plats för rekreation, aktivitet, samvaro och vila. När det gäller fysisk aktivitet och att få vara ute i friska luften har personer med demenssjukdom samma behov som friska människor. Detsamma gäller behoven av att vara ute i dagsljus, inte minst för dess påverkan på humöret och dygnsrytmen. Det som skiljer demenssjuka personer från andra är att det kan vara svårare att tillgodose allt detta på egen hand. Utemiljön ska därför vara trygg, tillgänglig och orienterbar. Det ska finnas goda solförhållanden, men lä och skugga ska också kunna erbjudas. I naturen aktiveras sinnena och barndomsminnen är ofta kopplade till upplevelser utomhus.

Foto: Ginstgården, Alingsås

Äldre personer prioriterar utevistelse högt, främst i form av promenader, vilket även framgått av kommunens brukarundersökningar. När människor flyttar till vård- och omsorgsboenden minskar ofta individens valfrihet, främst på grund av funktionshinder. Möjligheten att välja och att ha tillgång till utevistelse gör att man kan behålla sin personlighet och sin integritet. Ju säkrare en trädgård är, desto mer självständig kan den boende vara och desto mer kan den användas. För en demenssjuk är det viktigt att på egen hand kunna gå ut, men också att på ett enkelt sätt komma hem igen. Ett sätt att möjliggöra detta är att gångstigar leder tillbaka till utgångspunkten. Trädgården ska upplevas som ett eget rum och avskärmas från störande och oroande omgivande miljöer för att uppnå trygghet och ostördhet. I trädgården ska stimulans kunna erbjudas i form av dofter, smaker och möjlighet att delta i aktiviteter som innebär rörelse och fysisk aktivitet. Miljön ska möjliggöra aktiviteter som odling och skörd, men också ge möjlighet till gång- och balansträning. För den som vill ska ges möjlighet att enbart njuta av miljön.

Rekommendationer och krav

Utemiljön

- ✓ I utemiljön ska den boende få utlopp för sitt fysiska behov av att röra på sig.
- ✓ Utemiljön ska vara trygg, ge möjligheter till social samvaro och aktiviteter.
- ✓ Utemiljön ska erbjuda reminiscens och alla sinnen kan stimuleras året om.
- ✓ Gångstigar är plana, kontrasterade, tydliga och lämpliga för rollatorer och rullstolar. Gångstigar ska leda tillbaka till utgångspunkten och lämpliga viloplatser ska finnas utmed vägen.
- ✓ Rampers lutning överstiger inte 1:20 (5 %).
- ✓ Trädgården ska avskärmas från omgivande miljöer.
- ✓ Träd, buskar och planteringar ska vara robusta, lättskötta och giftfria.
- ✓ Odlingsmöjligheter samt ätbara bär och frukter ska ingå.
- ✓ Vattenutkastare ska finnas på lämpligt ställe.
- ✓ Plats för julgran med eluttag ska finnas på lämpligt ställe.
- ✓ Plats för flaggstång ska finnas på lämpligt ställe.

Utemiljön är en viktig del av boendemiljön och en väl utformad utemiljö ger en naturlig rytm och variation över året när den följer årstidernas växlingar. Den kan också väcka positiva minnen till liv.

Foto: Ginstgården, Alingsås

Datum: 2018-10-30
Handläggare: Kerstin Frisk
Direktnr:
Diariennr: 2018.310 VÄN

Vård- och äldreomsorgsnämnden

Ramprogram för äldreboende i Alingsås kommun

Ärendebeskrivning

Vård- och äldreomsorgsnämnden beslutade 2017-04-24 § 34, att ge förvaltningen i uppdrag att ta fram ett förslag till ramprogram för äldreboende. Programmet är avsett som ett stöd och vägledning i arbetet med om-, till- och nybyggnationer av äldreboende i Alingsås kommun.

Förvaltningens yttrande

Grunden är den befolkningsutveckling kommunen har framför sig, där gruppen med personer över 80 är snabbt växande och allt fler äldre kommer att behöva insatsen särskilt boende. Enligt beräkningar kommer det att finnas behov av ett nytt äldreboende med 60 lägenheter cirka vart tredje år den kommande 10-årsperioden. Dessa behov genererar en byggtakt som ställer krav på kommunen som beställare. Ett ramprogram där kommunen tagit ställning till många av de krav som ligger till grund för ett välplanerat äldreboende, förväntas spara pengar men även tid för de personer som ska agera beställare av kommande äldreboenden. Ramprogrammet är utformat med tanke på äldre med mycket stora behov av omvårdnads- och sjukvårdsinsatser som bäst tillgodoses i hemlik gruppboadsmiljö. Ramprogrammet har tagits fram i samverkan med Fabs AB/Alingsåshem och referensgrupper från kommunala verksamheter samt Kommunala pensionärsrådet med flera.

Ekonomisk bedömning

Beslutet att anta ramprogrammet innebär i sig ingen kostnad. Hänsyn har tagits till gällande regler och lagstiftningar och avvägningar har gjorts för att uppnå ett värdigt boende för äldre och samtidigt tillgodose kraven på en god arbetsmiljö för personal.

Ramprogrammet ställer krav på byggnadens utformning för att möjliggöra effektiv bemanning som långsiktigt ger en fördelaktig driftsekonomi.

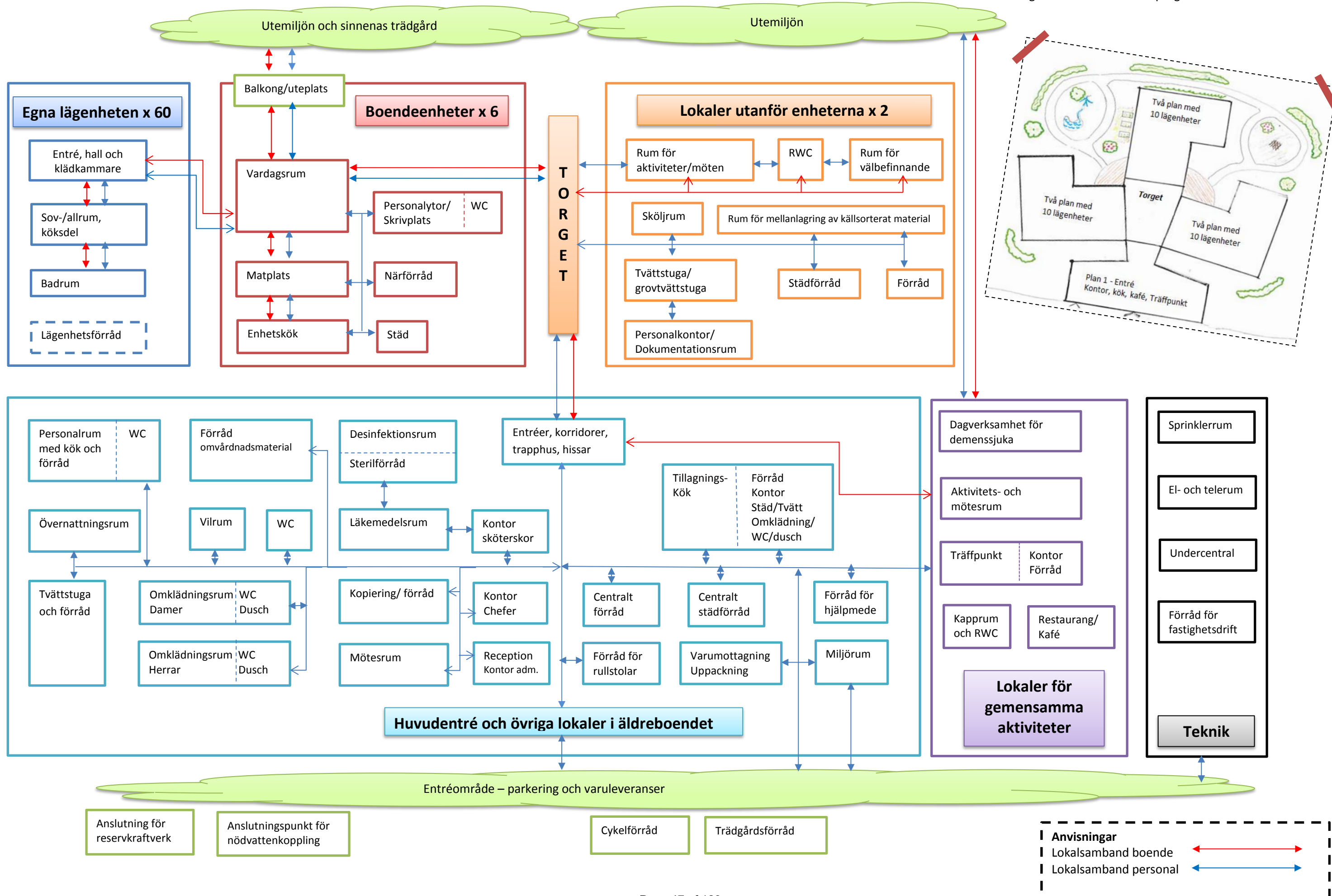
Förslag till beslut

1. Vård- och äldreomsorgsnämnden antar Ramprogram för äldreboende i Alingsås kommun.
2. Vård- och äldreomsorgsnämnden ger förvaltningen i uppdrag att expediera ramprogrammet till Kommunstyrelsen och Kommunfullmäktige för kännedom.

Beslutet ska skickas till
KS, KF och Kerstin Frisk

Catharina Johansson
Förvaltningschef

Kerstin Frisk
Utvecklingsledare

Vård- och äldreomsorgens taxor och avgifter inför 2019

9

2018.344 VÄN

2018-11-05

§ 70 2018.344 VÄN

Vård- och äldreomsorgens taxor och avgifter inför 2019
Ärendebeskrivning

Inför 2019 ska vård och äldreomsorgsnämnden fastställa taxor och avgifter för äldreomsorgens verksamheter. Avgifter som styrs av maxtaxan beslutas av kommunfullmäktige 2002-05-29 och har därefter löpande justerats av vård och äldreomsorgsnämnden utifrån förändringar av maxtaxan.

Förvaltningens yttrande

Särskilt boende	Styrs av	2018	2019
Vård och omsorgsavgift	Maxtaxa	0 - 2 044: - / månad	0 - 2 089: - / månad
Hyra	Hyressättningsmodell	Varierar	Varierar
Kostabonnemang	Egen avgift	3 180: - / månad	3 240: - / månad
Omvårdnadsmaterial	Självkostnad	113: - alt 282: -/mån	115: - alt 288: -/mån
Korttids	Styrs av	2018	2019
Dygnspris	Maxtaxa	68: - per dygn upp till 2 044 : - per månad	70: - per dygn upp till 2 089 : - per månad
Hyreskostnad korttids	Maxtaxa	70: - per dygn upp till 2 100: - per månad	72: - per dygn upp till 2 146: - per månad
Kost på korttidsboende	Egen avgift	106: - per dygn upp till 3 180: - per månad	108: - per dygn upp till 3 240: - per månad
Hemtjänst / HSV	Styrs av	2018	2019
Hemtjänstavgift	Begränsas av maxtaxa	240: - per tim upp till 2 044: -/mån	245: - per tim upp till 2 089: -/mån
Trygghetslarm	Begränsas av maxtaxa	210: - / månad	215: - / månad
Hemsjukvård	Begränsas av maxtaxa	360: - / månad	370: - / månad
Dagverksamhet	Styrs av	2018	2019
Dagverks för dementa	Maxtaxa	0 – 2 013: - / månad	0 – 2 089: - / månad
Färdtjänst	Styrs av	2018	2019
Färdtjänsttaxa	Egen avgift		
Riksfärdtjänst	Statligt fastställd		

Vård och äldreomsorgens avgifter styrs till stor del av maxtaxan som styrs av prisbasbeloppet. Mellan 2018 och 2019 höjs prisbasbeloppet med 1 000 kronor från 45 500 till 46 500 kronor. Maxtaxan per månad beräknas som 53,92 % av prisbasbeloppet dividerat med 12 månader.

Avgifter som begränsas av maxtaxan föreslås förändras enligt nedan:

	Justerandes sign	Justerandes sign	Justerandes sign	Utdragsbestyrkande
--	------------------	------------------	------------------	--------------------

2018-11-05

- Hemtjänstavgiften ökar från 240: -till 245: -per timma upp till 2089: -per månad. Avgiften uppgår till 67 % av den genomsnittliga hemtjänstersättningen per timma.
- Dygnspriset för hyra ökar från 70: -till 72: -per dygn och vård och omsorg på korttidsboende ökar från 68: -till 70: -per dygn enligt förändringen i maxtaxan.
- Avgift för trygghetslarm uppgår till 5,5 procent av prisbasbeloppet avrundat till jämn femkrona. Därmed ökar avgiften från 210: -per månad till 215: -per månad.
- Avgift för hemsjukvård ökar från 360: -till 370: -och följer hemtjänstens timersättning avrundat till jämn 10-krona.

Övriga avgifter

- Avgifter för kost på särskilt boende och korttidsboende ökas i enlighet med konsumentprisindex 2,0 procent mellan 2018 –2019.
- Frivilliga avgifter för omvårdnadsmaterial räknas upp utifrån konsumentprisindex med 2,0 procent mellan 2018 -2019.

Hyreskostnader för Vård och äldreomsorgsnämnden gentemot AB Alingsås-hem samt för äldreomsorgens hyresgäster kommer förändras i förhandling mellan AB Alingsåshem och hyresgästföreningen enligt förhandlingsordning.

Funktionsstöd

I bilagan Tillämpningsanvisningar 2019 "Avgifter och ersättningar för personer inom Socialnämndens verksamhetsområde" redovisas avgiftsförändringar inom avdelning funktionsstöd för följande områden.

- Avgift för måltidsabonnemang samt frånvaroavdrag
- Avgift för förbrukningsartiklar
- Avgift för pedagogiska måltider
- Egenavgift fritidsresor
- Avgift för korttidsvistelse/stödfamilj
- Avgift för korttidstillsyn
- Resor, lunch och habiliteringsersättning vid daglig verksamhet
- Kommunalt bostadstillägg

	Justerandes sign	Justerandes sign	Justerandes sign	Utdragsbestyrkande
--	------------------	------------------	------------------	--------------------

2018-11-05

Förslag till beslut**Beslut****Arbetsutskottets förslag på beslut i vård- och äldreomsorgsnämnden**

1. Nämnden beslutar att låta avgifter som styrs av eller begränsas av maxtaxan, förändras i enlighet med maxtaxans förändring enligt tabell på sidan ett från 2019-01-01.
2. Nämnden beslutar att låta övriga taxor förändras enligt tabell på sidan ett från 2019-01-01.
3. Nämnden beslutar att låta avgifter och ersättningar för personer inom avdelning funktionsstöd förändras enligt bilagan Tillämpningsanvisningar från 2019.01.01

Expedieras till

Cicela Bergström

	Justerandes sign	Justerandes sign	Justerandes sign	Utdragsbestyrkande
--	------------------	------------------	------------------	--------------------

Datum: 2018-10-29
 Handläggare: Andreas Hasselteg
 Direktnr:
 Diariennr: 2018.344 VÄN

Vård- och äldreomsorgsnämnden

Vård- och äldreomsorgens taxor och avgifter inför 2019

Ärendebeskrivning

Inför 2019 ska vård och äldreomsorgsnämnden fastställa taxor och avgifter för äldreomsorgens verksamheter. Avgifter som styrs av maxtaxan beslutas av kommunfullmäktige 2002-05-29 och har därefter löpande justerats av vård och äldreomsorgsnämnden utifrån förändringar av maxtaxan.

Förvaltningens yttrande

Äldreomsorg

Nedan följer en förteckning över vård och äldreomsorgsnämndens taxor och avgifter för äldreomsorgen samt föreslagna förändringar mellan 2018 –2019:

Särskilt boende	Styrs av	2018	2019
Vård och omsorgsavgift	Maxtaxa	0 - 2 044: - / månad	0 - 2 089: - / månad
Hyra	Hyressättningsmodell	Varierar	Varierar
Kostabonnemang	Egen avgift	3 180: - / månad	3 240: - / månad
Omvårdnadsmaterial	Självkostnad	113: - alt 282: -/mån	115: - alt 288: -/mån
Korttids	Styrs av	2018	2019
Dygnspris	Maxtaxa	68: - per dygn upp till 2 044 : - per månad	70: - per dygn upp till 2 089 : - per månad
Hyreskostnad korttids	Maxtaxa	70: - per dygn upp till 2 100: - per månad	72: - per dygn upp till 2 146: - per månad
Kost på korttidsboende	Egen avgift	106: - per dygn upp till 3 180: - per månad	108: - per dygn upp till 3 240: - per månad
Hemtjänst / HSV	Styrs av	2018	2019
Hemtjänstavgift	Begränsas av maxtaxa	240: - per tim upp till 2 044: -/mån	245: - per tim upp till 2 089: -/mån
Trygghetslarm	Begränsas av maxtaxa	210: - / månad	215: - / månad
Hemsjukvård	Begränsas av maxtaxa	360: - / månad	370: - / månad
Dagverksamhet	Styrs av	2018	2019
Dagverks för dementa	Maxtaxa	0 – 2 013: - / månad	0 – 2 089: - / månad
Färdtjänst	Styrs av	2018	2019
Färdtjänsttaxa	Egen avgift		
Riksfärdtjänst	Statligt fastställd		

Vård och äldreomsorgens avgifter styrs till stor del av maxtaxan som styrs av prisbasbeloppet. Mellan 2018 och 2019 höjs prisbasbeloppet med 1 000 kronor från 45

500 till 46 500 kronor. Maxtaxan per månad beräknas som 53,92 % av prisbasbeloppet dividerat med 12 månader.

Avgifter som begränsas av maxtaxan föreslås förändras enligt nedan:

- Hemtjänstavgiften ökar från 240: -till 245: -per timma upp till 2089: -per månad. Avgiften uppgår till 67 % av den genomsnittliga hemtjänstersättningen per timma.
- Dygnspriset för hyra ökar från 70: -till 72: -per dygn och vård och omsorg på korttidsboende ökar från 68: -till 70: -per dygn enligt förändringen i maxtaxan.
- Avgift för trygghetslarm uppgår till 5,5 procent av prisbasbeloppet avrundat till jämn femkrona. Därmed ökar avgiften från 210: -per månad till 215: -per månad.
- Avgift för hemsjukvård ökar från 360: -till 370: -och följer hemtjänstens timersättning avrundat till jämn 10-krona.

Övriga avgifter

- Avgifter för kost på särskilt boende och korttidsboende ökas i enlighet med konsumentprisindex 2,0 procent mellan 2018 –2019.
- Frivilliga avgifter för omvårdnadsmaterial räknas upp utifrån konsumentprisindex med 2,0 procent mellan 2018 -2019.

Hyreskostnader för Vård och äldreomsorgsnämnden gentemot AB Alingsås-hem samt för äldreomsorgens hyresgäster kommer förändras i förhandling mellan AB Alingsåshem och hyresgästföreningen enligt förhandlingsordning.

Funktionsstöd

I bilagan Tillämpningsanvisningar 2019 "Avgifter och ersättningar för personer inom Socialnämndens verksamhetsområde" redovisas avgiftsförändringar inom avdelning funktionsstöd för följande områden.

- Avgift för måltidsabonnemang samt frånvaroavdrag
- Avgift för förbrukningsartiklar
- Avgift för pedagogiska måltider
- Egenavgift fritidsresor
- Avgift för korttidsvistelse/stödfamilj
- Avgift för korttidstillsyn
- Resor, lunch och habiliteringsersättning vid daglig verksamhet
- Kommunalt bostadstillägg

Ekonomisk bedömning

Förändringen medför ökade intäkter 2019 vilka följer normal uppräknings. Förändringen beräknas medföra att intäkter i förhållande till kostnader är oförändrade 2019 eftersom förändring motsvarar pris-och löneökningstakt

Förslag till beslut

1. Nämnden beslutar att låta avgifter som styrs av eller begränsas av maxtaxan, förändras i enlighet med maxtaxans förändring enligt tabell på sidan ett från 2019-01-01.

2. Nämnden beslutar att låta övriga taxor förändras enligt tabell på sidan ett från 2019-01-01.
3. Nämnden beslutat att låta avgifter och ersättningar för personer inom avdelning funktionsstöd förändras enligt bilagan Tillämpningsanvisningar från 2019.01.01

Beslutet ska skickas till
Cicela Bergström

Catharina Johansson
Förvaltningschef

Andreas Hasselteg
Stabschef

Tillämpningsanvisningar 2019

Avgifter och ersättningar för personer
inom verksamhetsområde funktionsstöd

Inledning

Tillämpningsanvisningarna anger vilka avgifter och ersättningar som gäller för personer inom Vård och äldreomsorgsnämndens verksamheter. Det gäller avgifter och ersättningar för mat, resor, fritidsverksamhet, bostad samt andra omkostnader som inte är att betrakta som del av omvårdnaden enligt insatsen. Alla insatser enligt LSS (Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade) är avgiftsfria. För LSS målgrupp är dessutom insatser enligt Hälso- och sjukvårdslagen avgiftsfria. Avgifter för vård och omsorg i funktionshinderverksamheten gäller också för dem som får sina insatser enligt socialtjänstlagen eller hälso- och sjukvårdslagen. Den gäller oavsett om man bor i bostad med särskild service eller i eget boende.

I SoL (Socialtjänstlagen) framgår att kommunen får ta ut avgift för exempelvis boende samt i vilka enskilda fall kommunen inte kan ta ut avgifter. I dessa anvisningar (bilaga 1) finns ett förtydligande av beräkning av förbehållsbelopp så att "den enskilde får behålla tillräckliga medel för sina personliga levnadsbehov" (SoL 8 kap). I LSS anges att om man har inkomst (ålders/garantipension, sjukersättning eller annan inkomst) får skäliga avgifter för bostad, fritidsverksamhet och kulturella aktiviteter tas ut av kommunen. Avgifterna får inte överstiga självkostnaden och kommunen ska se till att den enskilde får behålla tillräckliga medel för sina personliga behov.

Tillämpningsanvisningarna gäller samtliga personer som ingår i verksamheter inom Vård och äldreomsorgsnämnden med insatser inom SoL och LSS samt biståndslösa insatser. Tillämpningsanvisningarna beräknas utifrån prisbasbeloppet och ändras 1 januari. Beräkningarna av beloppen följer dessa anvisningar.

Bostad med särskild service

Avgift för kost och förbrukningsartiklar

Avgift för kost och förbrukningsartiklar beräknas utifrån prisbasbeloppet (för år 2019 är prisbasbeloppet 46 500 kr). Måltidsabonnemang A motsvarar 78 % av prisbasbeloppet, måltidsabonnemang B motsvarar 50 % av prisbasbeloppet och förbrukningsartiklar motsvarar 1,5 % av prisbasbeloppet. I måltidsabonnemang A ingår alla måltider alla dagar. I måltidsabonnemang B ingår alla måltider utom lunch på vardagar samt alla måltider på helgdagar. Med förbrukningsartiklar avses städ- och rengöringsartiklar, toalett- och hushållspapper samt liknande förbrukningsartiklar. Personliga hygienartiklar ingår inte i förbrukningsmaterial. Fakturering sker på månadsbasis.

För år 2019 motsvarar det:

Måltidsabonnemang A: 3 022 kronor/månad

Måltidsabonnemang B: 1 937 kronor/månad

Förbrukningsartiklar: 58 kronor/månad

Frånvaroavdrag för hel dag görs med 3,3 % av kostavgiften för måltidsabonnemang A samt för helger vid måltidsabonnemang B. Vid vardagar för måltidsabonnemang B görs ett avdrag på 2,7 %. Vid beräkning av frånvaroavdrag för annat än hel dag används följande avdrag: frukost 0,5%, lunch 1,65 %, mellanmål 0,25 % och kvällsmål 0,9 %.

För år 2019 motsvarar frånvaroavdraget:

Måltidsabonnemang A samt helgdag: 100 kr/dag

Måltidsabonnemang B vardag: 52 kr/dag

Frukost: 15 kr/dag

Lunch: 50 kr/dag

Mellanmål: 8 kr/dag

Kvällsmål: 27 kr/dag

Samma priser används vid beräkning av tilläggskostnad när fler måltider erhålles än vad som ingår måltidsabonnemanget samt för brukare som inte har måltidsabonnemang men äter enstaka måltider och ska faktureras för dessa.

Inom serviceboende betalar varje brukare normalt sina egna kostnader för hushållet. Hur brukaren betalar sina kostnader kan variera med hänsyn till vad som överenskommits med god man. Normalt sköter god man betalningar avseende hushållets kostnader.

Enskilt stöd i samband med måltider i serviceboende

Pedagogisk måltid eller enskilt stöd i samband med måltider ges i undantagsfall till brukaren när det finns en bedömning eller ett beslut om att det finns behov av pedagogisk måltid. Frukost, lunch och kvällsmål kan vara pedagogiska måltider. En pedagogisk måltid är en måltid, där personal äter tillsammans med brukaren/klienten. Den pedagogiska måltiden sker på arbetstid och där brukaren har ett behov av enskilt stöd i samband med måltiden.

Förvaltningen betalar ersättning till brukaren för de pedagogiska måltider eller enskilt stöd när brukaren svarar för kostnader för det egna hushållet. Principen är att kommunen betalar sin andel av självkostnaden avseende livsmedel för pedagogiska måltider. Brukarens behov av enskilt stöd i samband med måltider kan variera samt att den anställdes möjlighet att äta en fullvärdig måltid kan vara begränsad av omvårdnads-situationen. En bedömning av självkostnaden för måltiden får göras i varje enskilt fall i samråd mellan ansvarig enhetschef och brukaren/god man. Personal som äter pedagogisk måltid betalar en reducerad avgift till kommunen som följer de avgifter som riktlinjer och rutiner för pedagogiska måltider beskriver.

För år 2019 motsvarar det:

Frukost 9 kr

Lunch 23 kr

Kvällsmål 17 kr

Hyra av bostad med särskild service

Varje brukare som har en boendeinsats har ett hyresförhållande med förvaltningen och erlägger hyra som faktureras månadsvis i förskott.

Kostnader för fritidsresor

Brukare som gör lokala resor på sin fritid och reser med personbil eller buss, som bekostas av förvaltningen, skall betala en avgift. Denna avgift motsvarar det skattefria beloppet som Skatteverket anger (sk bil-/milersättning). Varje resande betalar milersättning oavsett hur många som reser med i fordonet. Med lokal resa avses resa som är högst 30 km (tur och retur).

Vid längre resor utanför närområdet betalar brukaren fordonets självkostnad. Resa som är längre än 30 km (tur och retur) anses vara en resa utanför närområdet. När fordonet används av flera brukare delas fordonets självkostnad mellan de brukare som nyttjar bilen eller bussen. Beräkningen av självkostnaden görs i samverkan med ansvarig för bilhanteringen i kommunen och revideras varje år.

För år 2019 motsvarar det:

18,50 kr/mil för lokala resor

34 kr/mil för längre resor (längre än 30 km)

Normalt används verksamhetens bilar/bussar för fritidsresor. Om personal vid förvaltningen skulle använda egen bil för brukares fritidsresor skall reseräkning skrivas på samma sätt som för övriga tjänsteresor. Betalning direkt från brukare till anställd får inte förekomma. Resekostnader faktureras brukaren varje månad. Den merkostnad för fordon eller andra omkostnader som eventuellt kan uppstå på grund av medföljande personal skall inte faktureras brukaren. Dessa regler tillämpas också för brukare som har ordinärt boende och som använder sig av förvaltningens fordon för fritidsresor.

Aktiviteter för brukare

En brukare betalar själv sina kostnader för sociala aktiviteter, det gäller även rese-kostnader. För aktiviteter som är en del i dagverksamheten gäller särskilda regler, se nedan Särskilda aktiviteter.

Korttidsverksamhet

Korttidsvistelse/stödfamilj

För måltider i korttidsvistelse/stödfamilj tillämpas följande priser baserade på prisbasbeloppet.

Måltider (ålder):	0-7 år	8-15 år	16 år-
Helkost	0,14 %	0,175 %	0,22 %
Varav (i procent av helkost):			
Frukost	17 %	17 %	17 %
Lunch	49 %	49 %	49 %
Mellanmål	7 %	7 %	7 %
Kvällsmål	27 %	27 %	27 %

För år 2019 innebär det:

Måltider	0-7 år	8-15 år	16 år-
Helkost	65 kr	81 kr	102 kr
Varav:			
Frukost	11 kr	13 kr	17 kr
Lunch	32 kr	40 kr	50 kr
Mellanmål	5 kr	6 kr	7 kr
Kvällsmål	17 kr	22 kr	28 kr

Korttidstillsyn

För mellanmål under skoldagar oavsett ev frånvaro beräknas avgiften till 3,9 % av prisbasbeloppet, detta gäller för ungdomar t o m 17 år.

För 2019 motsvarar det 151 kr/mån.

Måltider under begärt antal dagar för heldagstillsyn beräknas på samma sätt som för korttidsvistelse/stödfamilj.

Daglig verksamhet och Daglig sysselsättning

Resor till och från daglig verksamhet

För resor till och från serviceboende, gruppboende eller eget boende betalar brukaren en avgift som uppgår till samma belopp som taxan för kollektivtrafiken. Dock tas en maximal avgift ut motsvarande kostnad för månadskort inom kollektivtrafiken.

För år 2019 innebär det 31 kr/enkelresa, dock maximalt 520 kr/månad.

Lunch vid daglig verksamhet och daglig sysselsättning

Brukare i daglig verksamhet och daglig sysselsättning betalar samma avgift för lunch som brukare inom särskilt boende.

Särskilda aktiviteter

För sådana särskilda aktiviteter som den dagliga verksamheten erbjuder eller anordnar inom ramen för individuell plan för den enskilde betalar brukaren ingen avgift. För sådana särskilda aktiviteter, som den dagliga verksamheten erbjuder vid enstaka tillfällen under året (t ex besök på utställningar, utflykter) betalar brukaren avgifterna. Kostnad för resor till aktiviteten betalas av den dagliga verksamheten.

För andra aktiviteter som ligger utanför den dagliga verksamheten (t ex deltagande i särvuxundervisning) som brukaren önskar delta i, betalar brukaren sin kostnad inklusive resa. Används förvaltningens fordon för resor erläggs resekostnad enligt ovan, kostnader för fritidsresor.

Habiteringsersättning

Brukare som deltar i daglig verksamhet erhåller habiteringsersättning. Ersättningen utbetalas månadsvis baserad på brukarens närvaro på den dagliga verksamheten. För dagar då brukaren varit närvarande på den dagliga verksamheten en heldag är habiteringsersättningen 47 kr/dag. För halv dag /del av dag är habiteringsersättningen 33 kr/dag. Uppräkningen av habiteringsersättningen grundar sig på prisbasbeloppet och utgör 0,1 % av prisbasbeloppet.

Kommunalt bostadstillägg

Bilaga 1

Kommunalt bostadstillägg kan sökas av personer med beslut om bostad med särskild service enligt 9 § 9 LSS eller 4 § 1 SoL och särskilt anpassad bostad enligt 9 § 9 LSS. För att ha rätt att ansöka ska man vara folkbokförd i Alingsås kommun. De som har ett boende som ovan som Alingsås kommun ursprungligen har hänvisat till, dvs där Alingsås kommun från början har haft förstahandskontraktet, har rätt att söka kommunalt bostadstillägg.

Brukaren kan ansöka om kommunalt bostadstillägg om han/hon inte har tillräckliga medel för sina personliga behov. I den bidragsgrundande boendekostnaden medräknas grundhyra, månadsavgift eller motsvarande boendekostnad samt kostnad för värme och varmvatten, men inte hushållsel. Beräkningen av kommunalt bostadstillägg utgår från att brukaren ska ha medel motsvarande det av Socialstyrelsen fastställda förbehållsbeloppet (plus 10%).

Har brukaren en förmögenhet över två basbelopp beviljas inte kommunalt bostadstillägg.

Förbehållsbeloppets minimibelopp ska, om inte annat följer av 8 §, alltid per månad utgöra lägst en tolfedel av

- 1,3546 gånger prisbasbeloppet för ensamstående + 10 procent, eller
- 1,1446 gånger prisbasbeloppet för var och en av sammanlevande makar och sammanboende plus 10 procent.

För 2019 innebär det:

5 774 kr/månad för ensamstående under 65 år

4 879 kr/mån för sammanboende under 65 år.

Ansökningsblankett och underlag skickas till:

Alingsås Kommun
Vård- och äldreomsorgsförvaltningen
Ekonomiadministratör
Sidenvägen 7D
441 81 Alingsås

Beräkningen gäller ett år om inte uppgifterna förändras. Förändrad ekonomi skall omedelbart meddelas till ekonomiadministratör.

Lagtexter

Bilaga 2

18-20 §§ Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS)

Avgifter m.m.

18 § Av dem som enligt beslut av Försäkringskassan är berättigade att få assistansersättning enligt 51 kap. socialförsäkringsbalken får avgift för personlig assistans tas ut inom ramen för sådan ersättning. Lag (2010:480).

19 § Skäliga avgifter för bostad, fritidsverksamhet och kulturella aktiviteter får tas ut av dem som har hel allmän ålderspension, hel sjukersättning eller hel aktivitetsersättning enligt socialförsäkringsbalken eller annan inkomst av motsvarande storlek, enligt de grunder som kommunen bestämmer. Avgifterna får dock inte överstiga kommunens självkostnader. Kommunen ska se till att den enskilde får behålla tillräckliga medel för sina personliga behov. Lag (2010:480).

20 § Om någon som är under 18 år får omvårdnad i ett annat hem än det egna med stöd av denna lag, är föräldrarna skyldiga att i skälig utsträckning bidra till kommunens kostnader för omvårdnaden. Kommunen får i sådana fall uppbära underhållsbidrag som avser barnet.

21 § I andra fall än som anges i 18--20 §§ får avgifter eller ersättning för kostnader inte tas ut för insatser enligt denna lag.

8 kap. Socialtjänstlagen

Avgifter

1 § Stöd- och hjälpinsatser av behandlingskaraktär medför inte kostnadsansvar för den enskilde vårdtagaren. Kommunen får dock, utom beträffande barn, ta ut ersättning för uppehållet av den som på grund av missbruk av alkohol, narkotika eller därmed jämförbara medel får vård eller behandling i ett hem för vård eller boende eller i ett familjehem. Regeringen meddelar föreskrifter om den högsta ersättning som får tas ut för varje dag. För andra stöd- och hjälpinsatser får kommunen ta ut skälig ersättning. Om ett barn genom socialnämndens försorg får vård i ett annat hem än det egna, är föräldrarna skyldiga att i skälig utsträckning bidra till kommunens kostnader enligt grunder som regeringen föreskriver. Socialnämnden får i sådana fall uppbära underhållsbidrag som avser barnet.

Bestämmelserna i första stycket gäller inte i fråga om tjänster för vilka avgift har bestämts enligt 2 §.

2 § För familjerådgivning, verksamhet för barn och ungdom enligt 5 kap. 1 § som inte är stöd- och hjälpinsatser av behandlingskaraktär, föräldrautbildning inför adoption, hemtjänst, dagverksamhet, bostad i sådant särskilt boende som avses i 5 kap. 5 § andra stycket eller 7 § tredje stycket och som inte omfattas av 12 kap. jordabalken eller för annan liknande social tjänst får kommunen ta ut skäliga avgifter enligt grunder som kommunen bestämmer. Avgifterna får dock inte överstiga kommunens självkostnader. I

fråga om avgifter för hemtjänst, dagverksamhet och bostad i särskilt boende finns ytterligare bestämmelser i 3-9 §§. Lag (2004:770).

3 § Med prisbasbelopp avses i detta kapitel prisbasbeloppet enligt 2 kap. 6 och 7 §§ socialförsäkringsbalken. Lag (2010:1284).

4 § Med avgiftsunderlag avses den inkomst som den enskilde kan antas komma att få under de närmaste tolv månaderna, fördelad med lika belopp per månad. Inkomsten ska beräknas med tillämpning av 102 kap. 29 § 1, 2, 4 och 5 socialförsäkringsbalken. Vid tillämpning av 102 kap. 29 § 4 balken ska dock endast sådan inkomst som avses i 97 kap. 13 § första stycket 1 medräknas. Som inkomst ska även räknas bostadsbidrag enligt 96–98 kap., särskilt bostadstillägg enligt 102 kap. 26 § och boendetillägg enligt 103 a–103 e kap. samma balk. En kommun kan i sitt taxebeslut bestämma att inkomsten ska beräknas på ett sätt som är mer fördelaktigt för den enskilde. I fråga om makar ska den enskildes inkomst anses utgöra hälften av makarnas sammanlagda inkomster. Lag (2011:1518).

5 § Den enskildes avgifter får

1. för hemtjänst och dagverksamhet, tillsammans med avgifter som avses i 26 § sjätte stycket hälso- och sjukvårdslagen (1982:763), per månad uppgå till högst en tolfedel av 0,48 gånger prisbasbeloppet,
2. för bostad i särskilt boende per månad uppgå till högst en tolfedel av 0,50 gånger prisbasbeloppet. Lag (2010:250).

6 § Avgifterna enligt 5 § får inte uppgå till ett så stort belopp att den enskilde inte förbehålls tillräckliga medel av sitt avgiftsunderlag för sina personliga behov och andra normala levnadskostnader (förbehållsbelopp). När avgifterna fastställs skall kommunen dessutom försäkra sig om att omsorgstagarens make eller sambo inte drabbas av en oskäligt försämrad ekonomisk situation. Om avgifterna baseras på den enskildes betalningsförmåga skall avgiftsunderlaget beräknas enligt 4 §. Lag (2001:847).

7 § Kommunen ska bestämma den enskildes förbehållsbelopp genom att beräkna den enskildes levnadskostnader, utom boendekostnaden, med ledning av ett minimibelopp. Boendekostnaden ska beräknas för sig och läggas till minimibeloppet. För sådan boendekostnad som anges i 5 § ska dock inget förbehåll göras.

Minimibeloppet ska, om inte annat följer av 8 §, alltid per månad utgöra lägst en tolfedel av

1. 1,3546 gånger prisbasbeloppet för ensamstående, eller
2. 1,1446 gånger prisbasbeloppet för var och en av sammanlevande makar och sambor.

Minimibeloppet enligt första stycket ska täcka normalkostnader för livsmedel, kläder, skor, fritid, hygien, dagstidning, telefon, radio- och TV-avgift, hemförsäkring, öppen hälso- och sjukvård, tandvård, hushållsel, förbrukningsvaror, resor, möbler, husgeråd och läkemedel. Lag (2009:1233).

8 § Kommunen skall höja minimibeloppet i skälig omfattning om den enskilde på grund av särskilda omständigheter varaktigt har behov av ett inte oväsentligt högre belopp än det som anges i 7 § andra stycket. Kommunen får minska minimibeloppet i skälig omfattning om den enskilde inte har en kostnad för en sådan post som anges i 7 § tredje stycket därför att

1. kostnaden ingår i avgiften för hemtjänst och dagverksamhet,
2. kostnaden ingår i avgiften eller hyran för bostad i särskilt boende, eller

3. posten tillhandahålls kostnadsfritt. Lag (2001:847).

9 § Kommunen skall ändra en avgift om något förhållande som påverkar avgiftens storlek har ändrats. Avgiften får ändras utan föregående underrättelse, om ändringen beror på förändringar i prisbasbeloppet. En ändring av avgiften skall gälla från och med månaden efter den månad då anledning till ändring har uppkommit. En ändring av avgiften skall dock gälla från och med den månad under vilken de förhållanden har uppkommit som föranleder ändringen, om förhållandena avser hela den månaden. Lag (2001:847).

Hemtjänstens ersättningsnivåer inför 2019

10

2018.359 VÄN

2018-11-05

§ 71 2018.359 VÄN

Hemtjänstens ersättningsnivåer inför 2019

Ärendebeskrivning

Inför 2019 föreslås ersättningen per hemtjänststimma uppräknas med 2,3 procent. Nedanstående visar hemtjänstens ersättningsnivåer för 2018 och förslag på ersättningsnivåer 2019:

	Kommunala utförare		Privata utförare service- & omsorgsinsatser		
	Centrala områden	Bjärke o Hemsjö	Centrala områden	Bjärke o Hemsjö	Larm
Ersättning 2018	358	375	367*	384*	149
Ersättning 2019	366	383	375*	393*	153

* Privata utförare av hemtjänst får inte dra av moms för inköp till verksamheten och tilldelas en momskompensation om 2,5 % av timpenge.

Alingsås Kommun har en hemtjänstverksamhet som utför cirka 415 000 hemtjänsttimmar under 2018. Utförandet sker enligt LOV och de kommunala utförarna utför cirka 75 procent av hemtjänsttimmarna.

Beslut

Arbetsutskottets förslag till vård- och äldreomsorgsnämndens beslut

Vård- och äldreomsorgsnämnden beslutar att från 2019-01-01 räkna upp hemtjänstens ersättningsnivåer enligt ovanstående tabell.

Expedieras till

Förvaltningsledning, Cicela Bergström

	Justerandes sign	Justerandes sign	Justerandes sign	Utdragsbestyrkande
--	------------------	------------------	------------------	--------------------

Datum: 2018-10-29
 Handläggare: Andreas Hasselteg
 Direktör:
 Diarienum: 2018.359 VÄN

Vård- och äldreomsorgsnämnden

Hemtjänstens ersättningsnivåer 2019

Ärendebeskrivning

Inför 2019 föreslås ersättningen per hemtjänsttimma uppräknas med 2,3 procent. Nedanstående visar hemtjänstens ersättningsnivåer för 2018 och förslag på ersättningsnivåer 2019:

	Kommunala utförare		Privata utförare service- & omsorgsinsatser		
	Centrala områden	Bjärke o Hemsjö	Centrala områden	Bjärke o Hemsjö	Larm
Ersättning 2018	358	375	367*	384*	149
Ersättning 2019	366	383	375*	393*	153

* Privata utförare av hemtjänst får inte dra av moms för inköp till verksamheten och tilldelas en momskompensation om 2,5 % av timpenge.

Alingsås Kommun har en hemtjänstverksamhet som utför cirka 415 000 hemtjänsttimmar under 2018. Utförandet sker enligt LOV och de kommunala utförarna utför cirka 75 procent av hemtjänsttimmarna.

Ekonomisk bedömning

Förändringen följer beräknad pris- och löneökningstakt och beräknas inte få något ekonomisk effekt utöver ordinarie pris- och löneökningstakt.

Förslag till beslut

Vård- och äldreomsorgsnämnden beslutar att från 2019-01-01 räkna upp hemtjänstens ersättningsnivåer enligt ovanstående tabell.

Beslutet ska skickas till
Förvaltningsledning, Cicela Bergström

Catharina Johansson
Förvaltningschef

Andreas Hasselteg
Stabschef

Hyresavtal för
gemensamhetslokal samt
anvisningsrätt i
trygghetsboendet Afzelii

11

2018.325 VÄN

2018-11-05

§ 72 2018.325 VÄN

**Hysesavtal för gemensamhetslokal samt anvisningsrätt i
trygghetsboendet Afzelii****Ärendebeskrivning**

Sedan december 2016 ägs Afzelii trygghetsboende av HSB. I fastigheten finns totalt 24 lägenheter, av vilka vård- och äldreomsorgsnämnden har anvisningsrätt på fyra av lägenheterna.

Vård- och äldreomsorgsnämnden hyr sedan 2014-10-01 också den gemensamhetslokal som finns i fastigheten Afzelii trygghetsboende. Avtalet omfattar även anvisningsrätten på de fyra specificerade lägenheterna vid trygghetsboendet Afzelii. Hysesavtalet för lokalen samt för anvisningsrätten löper ut 2019-09-30. I det fall hyreskontraktet ska sägas upp ska detta ske skriftligen till HSB minst 9 månader före den avtalade hyrestidens utgång. Det innebär att hyresavtalet behöver sägas upp senast 2018-12-30, om nämnden inte önskar fortsatt hyra lokalen samt behålla anvisningsrätten. Sägs avtalet med tillhörande anvisningsrätt inte upp förlängs kontraktet med 36 månader varje gång.

Lokalen är placerad i källarplan och är ca 67 m². Under avtalsperioden har vård- och äldreomsorgsförvaltningen ansvarat för att utrusta lokalen med möbler, gardiner, enklare köksutrustning, porslin m.m. HSB ansvarar för städning och skötsel av lokalen och angränsande uteplats. Enligt avtalet är båda parter ansvariga för att utse representanter för att, tillsammans med hyresgästerna, organisera och tillse att det i gemensamhetslokalen finns tillgång till aktiviteter. Parterna ansvarar enligt avtalet gemensamt för att utforma ett koncept kring bemanning/aktiviteter med syfte att stödja aktiviteterna i gemensamhetslokalen.

Hyran för gemensamhetslokalen är 8775 kr per månad.

De lägenheter som VoÄ har anvisningsrätt på är två ettor och två tvåor storleksmässigt är lägenheterna mellan 58-68,5 kvm. Hyran för dessa lägenheter varierar mellan 8193 kr till 9914 kr per månad. Lägenheterna i Trygghetsboendet Afzelii erbjuds till personer som är 70 år eller däröver.

Förvaltningens yttrande

Vård- och äldreomsorgsförvaltningen har inför beslut om fortsatt hyra av gemensamhetslokalen i fastigheten Afzelii gjort en kartläggning av i vilken utsträckning lokalerna används idag och vilka behov verksamheterna inom vård- och äldreomsorgen har av lokalen framöver. I kartläggningen av vilka behov verksamheterna har av lokalen framöver har hänsyn tagits till lokalens placering och tillgänglighet.

Idag bemannas lokalen av en resurs från förebyggandeenheten tre dagar i veckan, totalt ca 11 timmar. De aktiviteter som erbjuds är bland annat kortspel, fika och tidigare gympapass. En eller ett par gånger per termin ordnar förebyggandeenheten också någon festlighet i lokalen med mat och underhållning.

Justerandes sign

Justerandes sign

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

2018-11-05

Sedan hösten 2017 har HSB erbjudit de boende i fastigheten möjlighet att delta i gemensam jul- respektive sommarfest i lokalen. De har också tillsett att ansvarig fastighetsskötare finns tillgänglig i lokalen en gång per vecka, där de boende i fastigheten har möjlighet att ställa frågor om sitt boende. I anslutning till träffen med fastighetsskötaren ordnar förebyggandeenheten ofta någon aktivitet.

I aktiviteterna deltar ca sju personer återkommande. Några är boende i fastigheten medan andra kommer till aktiviteterna utifrån. De personer som deltar i aktiviteterna trivs mycket bra, medan andra boende i huset önskar ett bredare aktivitetsutbud.

Tillgängligheten till lokalen är dålig, framför allt för personer som kommer utifrån. För att komma till lokalen utifrån behöver man passera en grind och gå nedför en brant betongtrappa som inte alltid skottas från snö. Personer som kommer utifrån har inte tillgång till nyckel till lokalen, varför de behöver vänta utanför tills lokalen låses upp. För att komma till lokalen genom fastighetens entrédörr behöver man efter nedfart med hiss till källarplan, passera antingen genom källarförråden eller genom garaget. I övrigt har lokalerna god tillgänglighet med dörröppnare och handikappanpassade toaletter.

På grund av lokalernas tillgänglighet och förebyggandeenhetens bemanning finns i dagsläget inte möjlighet att utöka antalet aktiviteter eller variationen av aktiviteter i lokalen.

Utifrån den genomförda kartläggningen av lokalernas användning och tillgänglighet, är det förvaltningens bedömning att ett bredare, mer lättillgängligt aktivitetsutbud istället kan erbjudas de boende i huset på Brunnsgårdens träffpunkt. På grund av att Brunnsgårdens träffpunkt har fler deltagare, finns där större möjligheter att erbjuda ett bredare aktivitetsutbud och att anpassa aktivitetsutbudet efter olika behov och önskningar. Brunnsgårdens träffpunkt är också bättre ur tillgänglighetssynpunkt. Avståndet till dessa lokaler från trygghetsboendet är endast ett par hundra meter och utgör därför inget hinder för de boende i trygghetsboendet.

Vård- och äldreomsorgsförvaltningen har inför beslut om fortsatt hyra av gemensamhetslokalen i fastigheten Afzelii, som inkluderar anvisningsrätten av fyra lägenheter, undersökt uthyrningsbarheten av lägenheterna. Den samlade uppfattningen är att dessa fyra lägenheter med anvisningsrätt är mycket svåruthyrda, anledningen som angetts är att hyran har erfarits som tämligen hög.

Sammanfattningsvis gör förvaltningen bedömningen att nämnden säger upp nuvarande hyresavtal med tillhörande anvisningsrätt för att genomföra en utredning gällande en eventuell omförhandling av kontraktet.

Samtidigt gör förvaltningen bedömningen att en vidare utredning också behöver göras kring vilken roll samtliga befintliga och framtida trygghetsboenden ska ha gällande sociala aktiviteter och mötesplatser.

Beslut

Arbetsutskottets förslag till beslut i vård- och äldreomsorgsnämnden

	Justerandes sign	Justerandes sign	Justerandes sign	Utdragsbestyrkande
--	------------------	------------------	------------------	--------------------

2018-11-05

1. Vård- och äldreomsorgsnämnden godkänner förvaltningens förslag att säga upp nuvarande hyresavtal för gemensamhetslokal för trygghetsboendet Afzelii för omförhandling av kontraktet.
2. Vård- och äldreomsorgsnämnden ger förvaltningen i uppdrag att säga upp hyresavtalet för gemensamhetslokalen på trygghetsboendet Afzelii för omförhandling av kontraktet.
3. Vård- och äldreomsorgsnämnden ger förvaltningen i uppdrag att genomföra en utredning kring befintliga och framtida trygghetsboendens roll.

Expedieras till

HSB, Ingela Funegård, Louise Yngve, Kerstin Frisk, Hillevi Hultgren Vicsai

	Justerandes sign	Justerandes sign	Justerandes sign	Utdragsbestyrkande
--	------------------	------------------	------------------	--------------------

Datum: 2018-10-29
Handläggare: Louise Yngve
Direktnr:
Diariennr: 2018.325 VÄN

Vård- och äldreomsorgsnämnden

Hyresavtal för gemensamhetslokal samt anvisningsrätt i trygghetsboendet Afzelii

Ärendebeskrivning

Sedan december 2016 ägs Afzelii trygghetsboende av HSB. I fastigheten finns totalt 24 lägenheter, av vilka vård- och äldreomsorgsnämnden har anvisningsrätt på fyra av lägenheterna.

Vård- och äldreomsorgsnämnden hyr sedan 2014-10-01 också den gemensamhetslokal som finns i fastigheten Afzelii trygghetsboende. Avtalet omfattar även anvisningsrätten på de fyra specificerade lägenheterna vid trygghetsboendet Afzelii. Hyresavtalet för lokalen samt för anvisningsrätten löper ut 2019-09-30. I det fall hyreskontraktet ska sägas upp ska detta ske skriftligen till HSB minst 9 månader före den avtalade hyrestidens utgång. Det innebär att hyresavtalet behöver sägas upp senast 2018-12-30, om nämnden inte önskar fortsatt hyra lokalen samt behålla anvisningsrätten. Sägs avtalet med tillhörande anvisningsrätt inte upp förlängs kontraktet med 36 månader varje gång.

Lokalen är placerad i källarplan och är ca 67 m². Under avtalsperioden har vård- och äldreomsorgsförvaltningen ansvarat för att utrusta lokalen med möbler, gardiner, enklare köksutrustning, porslin m.m. HSB ansvarar för städning och skötsel av lokalen och angränsande uteplats. Enligt avtalet är båda parter ansvariga för att utse representanter för att, tillsammans med hyresgästerna, organisera och tillse att det i gemensamhetslokalen finns tillgång till aktiviteter. Parterna ansvarar enligt avtalet gemensamt för att utforma ett koncept kring bemanning/aktiviteter med syfte att stödja aktiviteterna i gemensamhetslokalen.

Hyran för gemensamhetslokalen är 8775 kr per månad.

De lägenheter som VoÄ har anvisningsrätt på är två ettor och två tvåor storleksmässigt är lägenheterna mellan 58-68,5 kvm. Hyran för dessa lägenheter varierar mellan 8193 kr till 9914 kr per månad. Lägenheterna i Trygghetsboendet Afzelii erbjuds till personer som är 70 år eller däröver.

Förvaltningens yttrande

Vård- och äldreomsorgsförvaltningen har inför beslut om fortsatt hyra av gemensamhetslokalen i fastigheten Afzelii gjort en kartläggning av i vilken utsträckning lokalerna används idag och vilka behov verksamheterna inom vård- och äldreomsorgen har av lokalen framöver. I kartläggningen av vilka behov verksamheterna har av lokalen framöver har hänsyn tagits till lokalens placering och tillgänglighet.

Idag bemannas lokalen av en resurs från förebyggandeenheten tre dagar i veckan, totalt ca 11 timmar. De aktiviteter som erbjuds är bland annat kortspel, fika och tidigare gympapass. En eller ett par gånger per termin ordnar förebyggandeenheten också någon festlighet i lokalen med mat och underhållning.

Sedan hösten 2017 har HSB erbjudit de boende i fastigheten möjlighet att delta i gemensam jul- respektive sommarfest i lokalen. De har också tillsett att ansvarig fastighetsskötare finns tillgänglig i lokalen en gång per vecka, där de boende i fastigheten har möjlighet att ställa

frågor om sitt boende. I anslutning till träffen med fastighetsskötaren ordnar förebyggande enheten ofta någon aktivitet.

I aktiviteterna deltar ca sju personer återkommande. Några är boende i fastigheten medan andra kommer till aktiviteterna utifrån. De personer som deltar i aktiviteterna trivs mycket bra, medan andra boende i huset önskar ett bredare aktivitetsutbud.

Tillgängligheten till lokalen är dålig, framför allt för personer som kommer utifrån. För att komma till lokalen utifrån behöver man passera en grind och gå nedför en brant betongtrappa som inte alltid skottas från snö. Personer som kommer utifrån har inte tillgång till nyckel till lokalen, varför de behöver vänta utanför tills lokalen låses upp. För att komma till lokalen genom fastighetens entrédörr behöver man efter nedfart med hiss till källarplan, passera antingen genom källarförråden eller genom garaget. I övrigt har lokalerna god tillgänglighet med dörröppnare och handikappanpassade toaletter.

På grund av lokalernas tillgänglighet och förebyggande enhetens bemanning finns i dagsläget inte möjlighet att utöka antalet aktiviteter eller variationen av aktiviteter i lokalen.

Utifrån den genomförda kartläggningen av lokalernas användning och tillgänglighet, är det förvaltningens bedömning att ett bredare, mer lättillgängligt aktivitetsutbud istället kan erbjudas de boende i huset på Brunnsgårdens träffpunkt. På grund av att Brunnsgårdens träffpunkt har fler deltagare, finns där större möjligheter att erbjuda ett bredare aktivitetsutbud och att anpassa aktivitetsutbudet efter olika behov och önskningar. Brunnsgårdens träffpunkt är också bättre ur tillgänglighetssynpunkt. Avståndet till dessa lokaler från trygghetsboendet är endast ett par hundra meter och utgör därför inget hinder för de boende i trygghetsboendet.

Vård- och äldreomsorgsförvaltningen har inför beslut om fortsatt hyra av gemensamhetslokalen i fastigheten Afzelii, som inkluderar anvisningsrätten av fyra lägenheter, undersökt uthyrningsbarheten av lägenheterna. Den samlade uppfattningen är att dessa fyra lägenheter med anvisningsrätt är mycket svåruthyrda, anledningen som angetts är att hyran har erfarits som tämligen hög.

Sammanfattningsvis gör förvaltningen bedömningen att nämnden säger upp nuvarande hyresavtal med tillhörande anvisningsrätt för att genomföra en utredning gällande en eventuell omförhandling av kontraktet.

Samtidigt gör förvaltningen bedömningen att en vidare utredning också behöver göras kring vilken roll samtliga befintliga och framtida trygghetsboenden ska ha gällande sociala aktiviteter och mötesplatser.

Ekonomisk bedömning

Beslutet ryms inom befintlig budgetram.

Förslag till beslut

1. Vård- och äldreomsorgsnämnden godkänner förvaltningens förslag att säga upp nuvarande hyresavtal för gemensamhetslokal för trygghetsboendet Afzelii för omförhandling av kontraktet.
2. Vård- och äldreomsorgsnämnden ger förvaltningen i uppdrag att säga upp hyresavtalet för gemensamhetslokalen på trygghetsboendet Afzelii för omförhandling av kontraktet.

3. Vård- och äldreomsorgsnämnden ger förvaltningen i uppdrag att genomföra en utredning kring befintliga och framtida trygghetsboendens roll.

Beslutet ska skickas till

HSB, Ingela Funegård, Louise Yngve, Kerstin Frisk, Hillevi Hultgren Vicsai

Catharina Johansson
Förvaltningschef

Louise Yngve
Utvecklingsledare

Samlat
förvaltningsgemensamt
begrepp för nämndens
målgrupper

12

2018.348 VÄN

2018-11-05

§ 73 2018.348 VÄN

Samlat förvaltningsgemensamt begrepp för nämndens målgrupper**Ärendebeskrivning**

Genom att Avdelningen för funktionsstöd sedan 1 januari 2018 ingår i vård- och äldreomsorgsnämnden har frågan gällande ett samlande begrepp för nämndens målgrupper aktualiserats.

I Socialstyrelsens rapport Resultat av remiss för begreppet brukare från 2013, beskrivs att verksamma inom socialtjänstens områden nationellt har efterfrågat ett samlande begrepp för alla de som får insatser från socialtjänsten. I ett terminologiarbete som genomförts i samband med att Socialstyrelsen tog fram vägledningen Att ge ordet och lämna plats – Vägledning om brukarinflytande inom socialtjänst, psykiatri och missbruks- och beroendevård, enades man om termen brukare för detta begrepp.

Socialstyrelsen rekommenderar brukare som samlande begrepp för alla de som får individuellt behovsprövade insatser från socialtjänsten, tillsammans med de mer precisa begreppen som t.ex. assistansanvändare, arbetstagare i daglig verksamhet, deltagare i daglig verksamhet, den äldre, mottagare av äldreomsorg, gäst på korttidsboende, hyresgäst, mottagare av ekonomiskt bistånd, mottagare av hemtjänst, mottagare av hjälp och vård, person med ledsagaraservice samt person med stöd av kontaktperson.

Eftersom termen brukare står för alla som får individuellt behovsprövade insatser från socialtjänsten är det inte lämpligt att kalla någon för brukare när man avser en särskild grupp eller enstaka individer. Socialstyrelsen beskriver att det då det kan uppfattas som en sorts avståndstagande. Socialstyrelsen rekommenderar att användningen av begreppet brukare ska ske med lyhördhet och känslighet. Socialstyrelsen beskriver att utgångspunkterna för terminologiarbetet är den enskildes säkerhet, kvalitet i vård- och omsorgsdokumentationen, kommunikation och samverkan mellan huvudmän samt öppen redovisning av vårdens och omsorgens resultat. Där de menar att målet är att intressenter lägger samman innebörd i de enskilda begreppen och använder de rekommenderade termerna på ett enhetligt sätt, utifrån Socialstyrelsens termbank där begreppsklustret brukare är definierat och vidare beskrivet.

Socialstyrelsen avråder från att använda termerna klient och kund som samlande begrepp, till förmån från termen brukare. Definitionen för termen brukare inom socialtjänst är; person som får, eller som är föremål för en utredning om att få, individuellt behovsprövade insatser från socialtjänsten. Termen brukare kan ses som motsvarighet till termen patient men inom socialtjänstens domäner.

Förvaltningens yttrande

Frågan gällande ett samlande begrepp för nämndens målgrupper har förts dialog kring under förvaltningens ledningsdagar hösten 2018. Utifrån den dialogen är förslaget från avdelningscheferna, vilket är förankrat på enhetschefsnivå, att byta från termen vårdtagare till termen brukare och anta det som vedertaget samlande begrepp för nämndens

målgrupper som får, eller som är föremål för en utredning om att få, individuellt behovsprövade insatser från socialtjänsten, och anser att begreppet brukare inte lämpar sig

Justerandes sign

Justerandes sign

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

2018-11-05

att benämna någon då man avser en särskild grupp eller enstaka individer inom vård- och äldreomsorgsnämnden. Förvaltningen föreslår att termen brukare succesivt ersätts i nämndens riktlinjer, rutiner, dokumentation och talspråk. Termen patient som används vid hälso- och sjukvårdinsatser för en person som erhåller eller är registrerad för att erhålla hälso- och sjukvård, ska inte ersättas med termen brukare.

Beslut**Arbetsutskottets förslag till beslut i vård- och äldreomsorgsnämnden**

Vård- och äldreomsorgsnämnden godkänner förvaltningens förslag att ersätta termen vårdtagare med termen brukare.

Expedieras till

Förvaltningsledningen

	Justerandes sign	Justerandes sign	Justerandes sign	Utdragsbestyrkande
--	------------------	------------------	------------------	--------------------

Datum: 2018-10-26
Handläggare: Catharina Johansson
Direktnr: 6649
Diariennr: 2018.348 VÄN

Vård- och äldreomsorgsnämnden

Samlat förvaltningsgemensamt begrepp för nämndens målgrupper

Ärendebeskrivning

Genom att Avdelningen för funktionsstöd sedan 1 januari 2018 ingår i vård- och äldreomsorgsnämnden har frågan gällande ett samlande begrepp för nämndens målgrupper aktualiserats.

I Socialstyrelsens rapport *Resultat av remiss för begreppet brukare* från 2013, beskrivs att verksamma inom socialtjänstens områden nationellt har efterfrågat ett samlande begrepp för alla de som får insatser från socialtjänsten. I ett terminologiarbete som genomförts i samband med att Socialstyrelsen tog fram vägledningen *Att ge ordet och lämna plats – Vägledning om brukarinflytande inom socialtjänst, psykiatri och missbruks- och beroendevård*, enades man om termen *brukare* för detta begrepp.

Socialstyrelsen rekommenderar brukare som samlande begrepp för alla de som får individuellt behovsprövade insatser från socialtjänsten, tillsammans med de mer precisa begreppen som t.ex. assistansanvändare, arbetstagare i daglig verksamhet, deltagare i daglig verksamhet, den äldre, mottagare av äldreomsorg, gäst på korttidsboende, hyresgäst, mottagare av ekonomiskt bistånd, mottagare av hemtjänst, mottagare av hjälp och vård, person med ledsagaraservice samt person med stöd av kontaktperson.

Eftersom termen brukare står för alla som får individuellt behovsprövade insatser från socialtjänsten är det inte lämpligt att kalla någon för brukare när man avser en särskild grupp eller enstaka individer. Socialstyrelsen beskriver att det då det kan uppfattas som en sorts avståndstagande. Socialstyrelsen rekommenderar att användningen av begreppet *brukare* ska ske med lyhördhet och känslighet. Socialstyrelsen beskriver att utgångspunkterna för terminologiarbetet är den enskildes säkerhet, kvalitet i vård- och omsorgsdokumentationen, kommunikation och samverkan mellan huvudmän samt öppen redovisning av vårdens och omsorgens resultat. Där de menar att målet är att intressenter lägger samman innebörd i de enskilda begreppen och använder de rekommenderade termerna på ett enhetligt sätt, utifrån Socialstyrelsens termbank där begreppsklustret brukare är definierat och vidare beskrivet.

Socialstyrelsen avråder från att använda termerna *klient* och *kund* som samlande begrepp, till förmån från termen *brukare*. Definitionen för termen *brukare* inom socialtjänst är; person som får, eller som är föremål för en utredning om att få, individuellt behovsprövade insatser från socialtjänsten. Termen *brukare* kan ses som motsvarighet till termen *patient* men inom socialtjänstens domäner.

Förvaltningens yttrande

Frågan gällande ett samlande begrepp för nämndens målgrupper har förts dialog kring under förvaltningens ledningsdagar hösten 2018. Utifrån den dialogen är förslaget från avdelningscheferna, vilket är förankrat på enhetschefsnivå, att byta från termen *vårdtagare* till termen *brukare* och anta det som vedertaget samlande begrepp för nämndens

målgrupper som får, eller som är föremål för en utredning om att få, individuellt behovsprövade insatser från socialtjänsten, och anser att begreppet *brukare* inte lämpar sig att benämna någon då man avser en särskild grupp eller enskilda individer inom vård- och äldreomsorgsnämnden. Förvaltningen föreslår att termen *brukare* succesivt ersätts i nämndens riktlinjer, rutiner, dokumentation och talspråk. Termen *patient* som används vid hälso- och sjukvårdsinsatser för en person som erhåller eller är registrerad för att erhålla hälso- och sjukvård, ska inte ersättas med termen *brukare*.

Ekonomisk bedömning

Förslaget kommer att finansieras inom befintlig budget.

Förslag till beslut

Vård- och äldreomsorgsnämnden godkänner förvaltningens förslag att ersätta termen *vårdtagare* med termen *brukare*.

Beslutet ska skickas till

Förvaltningsledningen

Godkännande chef

Catharina Johansson

Förvaltningschef

Uppföljning av Alingsås kommuns policy för funktionshinderfrågor

13

2018.351 VÄN

2018-11-05

§ 74 2018.351 VÄN

Uppföljning av Alingsås kommuns policy för funktionshinderfrågor**Ärendebeskrivning**

Alingsås kommuns policy för funktionshinderfrågor utgår från Förenta Nationernas (FN) konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Grundtanken i reglerna är delaktighet och jämlikhet för personer med funktionsnedsättning inom samhällets alla områden. Uppföljningen svarar på hur förvaltningen har arbetat inom de olika områden som finns i policyn, medvetenhet/bemötande, tillgänglighet, delaktighet och samordning/samverkan.

Beslut**Arbetsutskottets förslag till beslut i vård- och äldreomsorgsnämnden**

Nämnden godkänner förvaltningens svar gällande Alingsås kommuns policy för funktionshinderfrågor.

Expedieras till

Catharina Johansson, KLK, Robert Gustafsson

	Justerandes sign	Justerandes sign	Justerandes sign	Utdragsbestyrkande
--	------------------	------------------	------------------	--------------------

Alingsås kommuns policy för funktionshinderfrågor

Antagen av kommunfullmäktige 23 mars 2011, § 34.

Inledning

Policyn utgår från Förenta Nationernas (FN) konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Konventionen har antagits av Sveriges riksdag och den trädde i kraft i Sverige januari 2009. Sverige har därmed juridiskt förbundit sig att främja, skydda och säkerställa rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Grundtanken i reglerna är delaktighet och jämlikhet för personer med funktionsnedsättning inom samhällets alla områden. Konventionen består av ett antal artiklar som listar nödvändiga åtgärder inom samtliga livsområden och kan användas som riktlinjer för vilka åtgärder som behövs för att personer med funktionsnedsättning ska få sina rättigheter uppfylla.

Alingsås kommuns policy för funktionshinderfrågor skall vara en naturlig del i all kommunal planering och budgetarbete men också ett verktyg i det dagliga livet för att kunna förverkliga målen med policyn.

Det är viktigt att komma ihåg att skilja på funktionsnedsättning och funktionshinder, där funktionshinder kommer från ett samspel mellan personer med funktionsnedsättningar och hinder som är betingade av attityder och miljön, vilka motverkar deras fulla och verkliga deltagande i samhället på lika villkor som andra.

Ansvar och uppföljning

Policyn skall gälla för alla kommunala verksamheter, nämnder samt av kommunen helägda eller delägda bolag. Kommunstyrelsen har en övergripande och samordnande funktion. Socialnämnden, som enligt sitt reglemente har personer med funktionsnedsättning som målgrupp, är sakkunnig inom området.

Nämnderna skall komplettera policyn med handlingsplaner. Dessa skall visa vilka konkreta åtgärdsförslag som krävs för att nå målsättningen om full tillgänglighet och delaktighet inom respektive nämnds ansvarsområde. Konkreta mål och åtgärder skall inarbetas i kommun- och nämndbudget.

Kommunstyrelsen ansvarar för uppföljning av policyn. Uppföljning regleras enligt kommunens styrmodell. En samlad utvärdering av policyn skall göras i slutet av mandatperioden.

Nu är det dags att samla in vad de olika nämnderna har gjort för handlingsplaner för att komplettera policyn. Det här är en bra tid att se tillbaka på allt bra arbete som läggs ner ute i nämnder/förvaltningar/bolag för att alla invånare ska kännas sig välkomna/ delaktiga i ert arbete, inte minst personer med funktionsnedsättning.

Frågeformuleringarna bygger på de strategier som är uppställda i policyn och vilka som är ansvariga är satta inom parentes efter frågeställningen. Svar ska vara inskickat till robert.gustafsson@alingsas.se senast 9/11 -18.

Medvetenhet/bemötande

- Hur har ni bidragit till att kunskapen om funktionshinderfrågor hos anställd personal och förtroendevalda har ökat? (Alla nämnder/bolag) Sedan januari 2018 ingår avdelningen för funktionsstöd och LSS myndighetsutövning i Vård- och äldreomsorgsnämnden. Syftet med överflyttningen av funktionsstöd och LSS myndighetsutövning var att uppnå effektivare resursutnyttjande och samordningsvinster. Sammanslagningen har fungerat väl och ett bra samarbete föreligger. Sammanslagningen har bidragit till att kunskapen om funktionshinderfrågor har ökat hos förtroendevalda genom att Vård- och äldreomsorgsnämnden fått utbildning i LSS lagstiftningen för att kunna ta beslut inom det utökade ansvarsområdet. Kunskapen har även ökat hos anställd personal genom att gemensamma chefsträffar hålls för samtliga chefer inom den nya förvaltningen och genom en ny gemensam Myndighetsavdelning.
- Hur har ni spridit information för att öka medvetandet om funktionshinderfrågor inom förskola, grundskolan, gymnasieskolan samt vuxenutbildningen? (Barn- och ungdomsnämnden, Utbildningsnämnden)
- Hur har näringslivet och övriga kommuninvånare fått information kring funktionshinderfrågor? (Kommunstyrelsen)

Tillgänglighet

- Vad har ni gjort för att era offentliga lokaler och allmänna platser är mer tillgängliga för alla invånare? (Alla nämnder/bolag) Samtliga lokaler tillgänglighetsanpassas, exempelvis äldreboenden. När verksamheten söker nya lokaler är tillgänglighet ett krav. Medverkat i projekt Tillgänglighetsdatabasen.
- Hur har arbetat för att ha information tillgänglig för alla invånare? (Alla nämnder/bolag) Verksamheten arbetar med att uppdatera hemsidan och hålla våra broschyrer uppdaterade. Verksamheten har exempelvis medverkat på Kom Loss mässan. Information finns i Tillgänglighetsdatabasen. Vi medverkar även på Plus55 mäsas och på Mötesplats Funktionshinder.
- På vilket sätt har ni beaktat tillgänglighetsperspektivet i upphandling av varor och tjänster samt vid anlitande av konsulter? (Alla nämnder/bolag)

I upphandlingar har vi haft önskemål om krav på socialt samhällsansvar med mångfald men det har ännu inte kommit med som krav. Vid upphandling av nybyggnation finns alltid tillgänglighetsperspektivet med.
- Vilka insatser har gjorts för att tillgodose invånarnas behov av kollektiva transporter? (Kommunstyrelsen)

Delaktighet

- Vilka åtgärder har gjorts för att personer med funktionsnedsättning har givits lika möjligheter att delta i samhällslivet? (Alla nämnder/bolag) Ingår i Avdelningen för funktionsstöds uppdrag att alla brukare ska kunna leva som andra och ha goda levnadsvillkor och ta del av samhällslivet i övrigt.
- Vilka möjligheter har ni skapat för att personer med funktionsnedsättning har fått tillgång till meningsfullt arbete/aktivitet eller utbildning? (Alla nämnder/bolag) Ingår i Avdelningen för funktionsstöd uppdrag att alla brukare har meningsfullt arbete och fritid utifrån insats.
- Hur tillgodoser ni att personer med funktionsnedsättning har lika möjligheter till kultur- och fritidsaktiviteter? (Kultur- och fritidsnämnden)

Samordning/samverkan

Vilka samarbetsformer mellan nämnder/förvaltningar/bolag, som berör personer med funktionsnedsättning, har ni varit delaktiga i under nuvarande mandatperiod? (Alla nämnder/bolag) Vid samverkansmöten kring barn/unga lämnas alltid information vilket stöd som finns och på vilket sätt olika verksamheter kan bidra. Samverkansmöten med professionella inom förskola, grundskola och med gymnasiesärskolan har syftet att öka kunskapen om vad som styr LSS-lagstiftningen och hur vi på bästa sätt tillsammans kan stödja.

Förslag på utvecklingsområde är hur man på ett mer effektivt sätt kan anpassa gymnasieskolan för ungdomar med autismdiagnoser. Idag får elever flytta och bo på internat för att få en fungerande skolgång.

Någon särskild information till barn- och ungdomsnämnden och utbildningsnämnden har inte lämnats.

- Samverkan sker även inom områden Psykisk ohälsa, försörjningsstöd, missbruk, Familjehemssekreterare med Socialförvaltningen. Dessutom kontaktperson för lägenhetsfrågor -Alingsåshem, kontaktperson för lägenhetsfrågor och lokaler-externa fastighetsbolag, Samhällsbyggnadsförvaltningen, Habiliteringen inom VG regionen samt privata företag gällande praktikplatser för deltagare inom verksamheten.
- Vilka former för samverkan mellan kommunen och föreningar för personer med funktionsnedsättningar finns? (kommunstyrelsen)

Datum: 2018-10-26
Handläggare: Marie Bake
Direktnr:
Diariernr: 2018.351 VÄN

Vård- och äldreomsorgsnämnden

Uppföljning av Alingsås kommuns policy för funktionshinderfrågor

Ärendebeskrivning

Alingsås kommuns policy för funktionshinderfrågor utgår från Förenta Nationernas (FN) konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Grundtanken i reglerna är delaktighet och jämlikhet för personer med funktionsnedsättning inom samhällets alla områden. Uppföljningen svarar på hur förvaltningen har arbetat inom de olika områden som finns i policyn, medvetenhet/bemötande, tillgänglighet, delaktighet och samordning/samverkan.

Ekonomisk bedömning

Finansieras genom ordinarie verksamhet.

Förslag till beslut

Nämnden godkänner förvaltningens svar gällande Alingsås kommuns policy för funktionshinderfrågor.

Beslutet ska skickas till

Catharina Johansson, KLK, Robert Gustafsson

Catharina Johansson
Förvaltningschef

Marie Bake
Avdelningschef

Ansökan om representation i KPR 2019-2022 - Aktiva seniorer

14

2018.349 VÄN

2018-11-05

§ 75 2018.349 VÄN

Ansökan om representation i KPR 2019-2022 - Aktiva seniorer**Ärendebeskrivning**

Femtonde oktober 2018 inkom föreningen Aktiva seniorer, Alingsås med ansökan om att få ingå i KPR 2019-2022. De föreningar för pensionärer med betalande medlemmar, som finns i kommunen och som bedriver organiserad och samhällsinriktad verksamhet i kommunen samt tillhör en riks-sammanslutning för pensionärer, kan beredas representation i rådet. Ansökan om medlemskap ställs till vård- och äldreomsorgsnämnden.

Pensionärsföreningarnas ledamöter och ersättare utses i proportion till respektive förenings medlemsantal. En ledamot utses för varje påbörjat 500-tal medlemmar och ersättare för varje påbörjat 1000-tal medlemmar.

De pensionärsorganisationer som ingår i rådet föreslår sina representanter, genom beslut som delges vård- och äldreomsorgsnämnden. Representanterna skall vara folkbokförda i Alingsås kommun.

Reglemente för KPR antogs av kommunfullmäktige den 27 april 2011 § 53.

Förvaltningens yttrande

Femtonde oktober 2018 inkom föreningen Aktiva seniorer, Alingsås med ansökan om att få ingå i KPR 2019-2022. Föreningen hade vid ansökningstillfället ett medlemsantal på 354 personer. Föreningen ingår i Förbundet Aktiva seniorer som vid ansökningstillfället omfattade ca 50 föreningar med totalt drygt 20 000 medlemmar.

Föreningen har föreslagit följande personer att representera föreningen ifall dess ansökan beviljas:

Ledamot: Jan-Erik Andreasson

Ersättare: Margareta Högstedt

Beslut**Arbetsutskottets förslag till vård- och äldreomsorgsnämndens beslut**

Vård- och äldreomsorgsnämnden beviljar ansökan från Aktiva seniorer, Alingsås att ingå i Kommunala pensionärsrådet (KPR) kommande mandatperiod 2019-2022, under förutsättning att KPR:s reglemente följs.

Expedieras till

Aktiva seniorer, lön klk, förvaltningssekreterare VoÄ

	Justerandes sign	Justerandes sign	Justerandes sign	Utdragsbestyrkande
--	------------------	------------------	------------------	--------------------

2018-11-05

ALINGSÅS KOMMUNS FÖRFATTNINGSSAMLING

Reglemente för kommunala pensionärsrådet (KPR)

Antaget av kommunfullmäktige den 27 april 2011, § 53

Pensionärsrådets uppgifter

Pensionärsrådets främsta uppgift är att vara referensorgan till vård- och äldreomsorgsnämnden och vara rådgivande i pensionärsfrågor.

Genom samråd och ömsesidig information mellan företrädare för pensionärsorganisationerna och vård- och äldreomsorgsnämnden i allmänna frågor som berör äldres levnadsförhållanden skall rådet genomföra sitt uppdrag.

Pensionärsrådet har funktionen att lämna synpunkter i allmänna frågor som rör äldres levnadsförhållanden.

Ärenden som rör enskild person behandlas inte i rådet.

Rådets sammansättning

Organisatoriskt är pensionärsrådet knutet till vård- och äldreomsorgsnämnden.

Pensionärsföreningarnas ledamöter och ersättare utses i proportion till respektive förenings medlemsantal. En ledamot utses för varje påbörjat 500-tal medlemmar och ersättare för varje påbörjat 1000-tal medlemmar.

Vård- och äldreomsorgsnämnden fastställer för varje mandatperiod antalet ledamöter och ersättare från respektive pensionärsorganisation samt utser två ledamöter och två ersättare från vård- och äldreomsorgsnämnden som skall ingå i rådet.

Vård- och äldreomsorgsnämnden hanterar övriga organisatoriska frågor rörande rådet.

De föreningar för pensionärer med betalande medlemmar, som finns i kommunen och som bedriver organiserad och samhällsinriktad verksamhet i kommunen samt tillhör en riks-sammanslutning för pensionärer, kan beredas representation i rådet.

Ansökan om medlemskap ställs till vård- och äldreomsorgsnämnden.

De pensionärsorganisationer som ingår i rådet föreslår sina representanter, genom beslut som delges vård- och äldreomsorgsnämnden. Representanterna skall vara folkbokförda i Alingsås kommun.

Ersättare har närvaro- och yttranderätt vid varje sammanträde.

En ledamot från kommunstyrelsen adjungeras till rådet.

Rådet får bjuda in representanter från övriga samhällsorgan för information och samråd.

Rådet får utse utskott för olika frågor. Antal möten m m för eventuella utskott beslutas av nämnden.

Rådets organisation och arbetsformer

Vård- och äldreomsorgsnämnden utser en av nämndens ledamöter till ordförande i rådet. Vice ordförande utses av rådet.

Vård- och äldreomsorgsförvaltningen svarar för sekreterar- och kansliservice till rådet.

Rådet sammanträder fyra gånger per år, vid tidpunkter som sammanfaller med redovisningar av resultat och budgetbehandling. Rådet kan vid behov sammanträda oftare. Önskemål om ytterligare sammanträde, utöver de fyra ordinarie, skall tillställas nämnden.

Skriftlig kallelse inklusive föredragningslista för vård- och äldreomsorgsnämndens sammanträden skickas till rådets ledamöter samtidigt som de skickas till nämndens ledamöter.

Skriftlig kallelse inklusive föredragningslista för rådet skickas till rådets ledamöter och ersättare en vecka före sammanträdesdagen.

Rådets ställningstaganden och initiativ skall redovisas i protokoll efter varje sammanträde och delges rådets ledamöter och ersättare och vård- och äldreomsorgsnämnden. Protokollen förs på ordförandens ansvar.

Rådet regleras inte av kommunallagens bestämmelser om arbetsformer och beslutförhet.

Utbildning

Rådet skall varje mandatperiod ha utbildningstillfällen vars omfattning och innehåll bestäms av nämnden, efter samråd med rådet.

Ersättning

Till pensionärsorganisationernas representanter utbetalas ersättningar samt traktamenten och resekostnadsersättning enligt de av kommunfullmäktige fastställda ersättningsreglerna för förtroendevalda.

Ändring av reglemente

Detta reglemente är beslutat av kommunfullmäktige. Ändring kan aktualiseras i kommunala pensionärsrådet, vård- och äldreomsorgsnämnden och kommunstyrelsen. Ändring beslutas av kommunfullmäktige.

Datum: 2018-10-26
Handläggare: Brita Enbom
Direktnr:
Diariernr: 2018.349 VÄN

Vård- och äldreomsorgsnämnden

Ansökan om representation i KPR under mandatperioden 2019-2022 - Aktiva seniorer

Ärendebeskrivning

Femtonde oktober 2018 inkom föreningen Aktiva seniorer, Alingsås med ansökan om att få ingå i KPR 2019-2022.

De föreningar för pensionärer med betalande medlemmar, som finns i kommunen och som bedriver organiserad och samhällsinriktad verksamhet i kommunen samt tillhör en riks-sammanslutning för pensionärer, kan beredas representation i rådet. Ansökan om medlemskap ställs till vård- och äldreomsorgsnämnden.

Pensionärsföreningarnas ledamöter och ersättare utses i proportion till respektive förenings medlemsantal. En ledamot utses för varje påbörjat 500-tal medlemmar och ersättare för varje påbörjat 1000-tal medlemmar.

De pensionärsorganisationer som ingår i rådet föreslår sina representanter, genom beslut som delges vård- och äldreomsorgsnämnden. Representanterna skall vara folkbokförda i Alingsås kommun.

Reglemente för KPR antogs av kommunfullmäktige den 27 april 2011 § 53.

Förvaltningens yttrande

Femtonde oktober 2018 inkom föreningen Aktiva seniorer, Alingsås med ansökan om att få ingå i KPR 2019-2022. Föreningen hade vid ansökningstillfället ett medlemsantal på 354 personer. Föreningen ingår i Förbundet Aktiva seniorer som vid ansökningstillfället omfattade ca 50 föreningar med totalt drygt 20 000 medlemmar.

Föreningen har föreslagit följande personer att representera föreningen ifall dess ansökan beviljas:

Ledamot: Jan-Erik Andreasson

Ersättare: Margareta Högstedt

Ekonomisk bedömning

Utifrån medlemsantal vid ansökningstillfället (354 st) medger KPR:s reglemente en ordinarie ledamot samt en ersättare som representanter i rådet. KPR sammanträder vid 4 tillfällen per år och varje enskilt sammanträde varar som längst tre timmar. Om såväl ledamot och ersättare är närvarande vid samtliga mötestillfällen innebär detta som mest 24 timmar i mötestid. Därtill kan kostnader för resor tillkomma.

Rådets representanter arvoderas enligt de av kommunfullmäktige fastställda ersättningsreglerna för förtroendevalda.

Förslag till beslut

Vård- och äldreomsorgsnämnden beviljar ansökan från Aktiva seniorer, Alingsås att ingå i Kommunala pensionärsrådet (KPR) kommande mandatperiod 2019-2022, under förutsättning att KPR:s reglemente följs.

Beslutet ska skickas till

Aktiva seniorer, lön klk, förvaltningssekreterare VoÄ

Godkännande chef

Catharina Johansson
Förvaltningschef

Beslut fattade utöver
biståndsriktlinjerna

15

2018.361 VÄN

Datum: 2018-11-13
Handläggare: Titti Davidsson
Direktnr:
Diariernr: 2018.361 VÄN

Vård- och äldreomsorgsnämnden

Delegationsbeslut fattade utöver riktlinjerna

Ärendebeskrivning

Vård- och äldreomsorgsnämnden har tidigare fattat beslut om att förvaltningen ska arbeta utifrån individens behov i centrum, IBIC, som är ett behovsinriktat systematiskt arbetssätt.

Som ett första steg i införandet har en mall för behovsbedömning tagits fram och riktlinjer för

biståndsbedömning har uppdaterats och anpassats efter IBIC. Vård- och äldreomsorgsnämnden har delegerat beslutanderätten i individärenden enligt 4

och 5 kap socialtjänstlagen, SoL till biståndshandläggare, avdelningschef myndighetsavdelningen och enhetschef i beredskap.

Riktlinjer för biståndsbedömning är ett komplement till gällande lagstiftning, Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd mm. Om individuella särskilda skäl föreligger kan biståndshandläggaren göra avsteg från riktlinjerna efter samråd med avdelningschef. Skälet till bedömningen ska framgå i utredningen.

Förvaltningens yttrande

Vid sitt sammanträde 2017-03-27 § 23, beslutade vård- och äldreomsorgsnämnden att anta förvaltningens förslag till nya biståndsriktlinjer som anpassats efter IBIC, men med tillägget att avsteg från riktlinjerna ska återslagas till nämnden två gånger per år.

Återslagning av beslut över biståndsriktlinjer under tiden 2018-05-01 till 2018-10-31 består av sju beslut. Fyra av besluten gäller extra behov av tvätt under veckan beroende på inkontinens, samt synnedsättning, två beslut om extra städ en ggr/vecka pga av synnedsättning samt ett beslut om extra inköp på grund av demensdiagnos.

Nästa återslagning sker 2019-04-30.

Ekonomisk bedömning

-

Förslag till beslut

Vård- och äldreomsorgsnämndens godkänner förvaltningens redovisning av avsteg från biståndsriktlinjerna från 2018-05-01 till 2018-10-31.

Beslutet ska skickas till

Klicka här för att fylla i vilka beslutet ska skickas till.

Godkännande chef
Titel

Titti Davidsson
Titel

Sammanträdestider 2019

16

2018.360 VÄN

2018-11-05

§ 76 2018.360 VÄN

Sammanträdestider 2019**Ärendebeskrivning**

Vård-och äldreomsorgsnämnden har att fatta beslut om sammanträdesdagar under året för vård-och äldreomsorgsnämnden, arbetsutskottet och FSG.

Förvaltningens yttrande:

Förvaltningen har upprättat förslag på sammanträdesdatum för nämnd, arbetsutskott och FSG (förvaltningens samverkansgrupp) enligt följande:

Månad	VÄNAU	FSG	VÄN	Inl handl
Jan	7	14	21	28 dec - 18
Feb	4	11	18	24 jan
Mars	4	11	25	21 feb
Apr	8	15	23 tis!	28 mars
Maj	6	13	13	25 apr
Juni	3	10	17	23 maj
Juli	-	-	-	-
Aug	12	19	26	1 aug
Sep	9	16	23	29 aug
Okt	7	14	21	26 sep
Nov	4	11	18	24 okt
Dec	2	9	16	21 nov

Tid och plats:

- VÄNAU börjar kl 14:00 i lokal Silvia om inget annat anges
- FSG börjar kl 10:00 i lokal Silvia
- VÄN börjar kl 14:00, i lokal Sunnerö om inget annat anges

Justerandes sign

Justerandes sign

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

2018-11-05

Beslut**Arbetsutskottets förslag till beslut i vård- och äldreomsorgsnämnden**

Vård-och äldreomsorgsnämnden godkänner föreslagna sammanträdestider för 2019.

Expedieras till

VÄN, KS, förvaltningsledning VoÄ, nämndsekreterare VoÄ

	Justerandes sign	Justerandes sign	Justerandes sign	Utdragsbestyrkande
--	------------------	------------------	------------------	--------------------

Månadsuppföljning 2018

17

2018.152 VÄN

Datum: 2018-11-13
Handläggare: Andreas Hasselteg
Direktnr:
Diariernr: 2018.152 VÄN

Vård- och äldreomsorgsnämnden

Månadsuppföljning 2018 - oktober

Ärendebeskrivning

I enlighet med riktlinjer för ekonomistyrning i syfte att uppnå god ekonomisk hushållning (KF 2017-12-13 §251) ska nämnden månadsvis besluta om en månadsuppföljning. Månadsuppföljningen ska expedieras till kommunstyrelsen. Nämnden får vidare inte lägga fram en negativ prognos utan att samtidigt lägga fram en handlingsplan.

Beredning

Vård och äldreomsorgsnämnden sårredovisar ekonomin mellan äldreomsorg och funktionsstöd i enlighet med nämndsbeslut (2018.04.09)

Äldreomsorgen prognostiserar ett underskott om 6,0 mnkr för verksamhetsår 2018 vilket är en försämring med 2,0 mnkr jämfört med föregående prognos. Försämringen beror på att hemtjänsttimmar ökat kraftigt under september och oktober månad. Funktionsstöd prognostiserar ett underskott om 8,5 mnkr för 2018, vilket är oförändrad jämfört med föregående prognos.

Ekonomisk bedömning

Se bilaga

Förslag till beslut

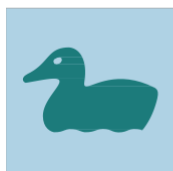
1. Vård och äldreomsorgsnämnden godkänner förvaltningens uppföljning av äldreomsorg per 2018.10 samt förslag till hantering enligt handlingsplan.
2. Vård och äldreomsorgsnämnden godkänner förvaltningens uppföljning av funktionsstöd per 2018.10 samt förslag till hantering enligt handlingsplan.

Beslutet ska skickas till

KS

Catharina Johansson
Förvaltningschef

Andreas Hasselteg
Stabschef

Månadsbokslut 2018.10 (Äldreomsorg)

Belopp i tkr	Budget 2018	Utfall jan-okt	Prognos helår	Avvikelse helår
Verksamhetens intäkter	80 257	72 273	85 257	5 000
Personalkostnader	-364 871	-308 431	-371 371	-6 500
Lokalhyror	-62 784	-49 486	-62 784	0
Köp av tjänster	-111 481	-93 408	-112 481	-1 000
Övriga kostnader	-26 701	-24 031	-30 201	-3 500
Verksamhetens kostnader	-565 837	-475 356	-576 837	-11 000
Verksamhetens nettokostnader	-485 580	-403 082	-491 580	-6 000
Kommunbidrag	485 580	404 650	485 580	0
Årets resultat	0	1 568	-6 000	-6 000

Utfall och prognos är exklusive funktionsstöd ansvar 814* (exklusive 4,9 mnkr upplupna löner funktionsstöd ansvar 80*, exklusive avdelningschef funktionsstöd 0,7 mnkr från ansvar 810* och exklusive 30 procent av planeringsavdelningens personalkostnader 1,8 mnkr från ansvar 819*).

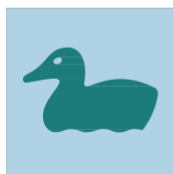
Ekonomi per oktober månad

Äldreomsorgens resultat per september är 1,6 mnkr i överskott. Prognosen för 2018 är ett underskott om 6,0 mnkr. Vilket är en försämring med 2,0 mnkr jämfört med föregående prognos.

Under oktober månad har nämnden fått en återbetalning av kommunstyrelsen för telefoni med 1,05 mnkr vilket förbättrar prognosen. Samtidigt försämrar prognosen med 3,0 mnkr på grund av att hemtjänsttimmarna ökat kraftigt under september och oktober månad. Ökningen motsvarar en kostnadsökning med cirka 0,8 mnkr per månad varav 0,4 mnkr per månad faktureras från privata utförare av hemtjänst.

	2017	2018 jan-aug	2018 sept-okt
Hemtjänsttimmar per månad	32 000	34 300	36 500

Övriga avvikelser från budget är oförändrade jämfört med tidigare uppföljningar.

Handlingsplan för budgetbalans 2018

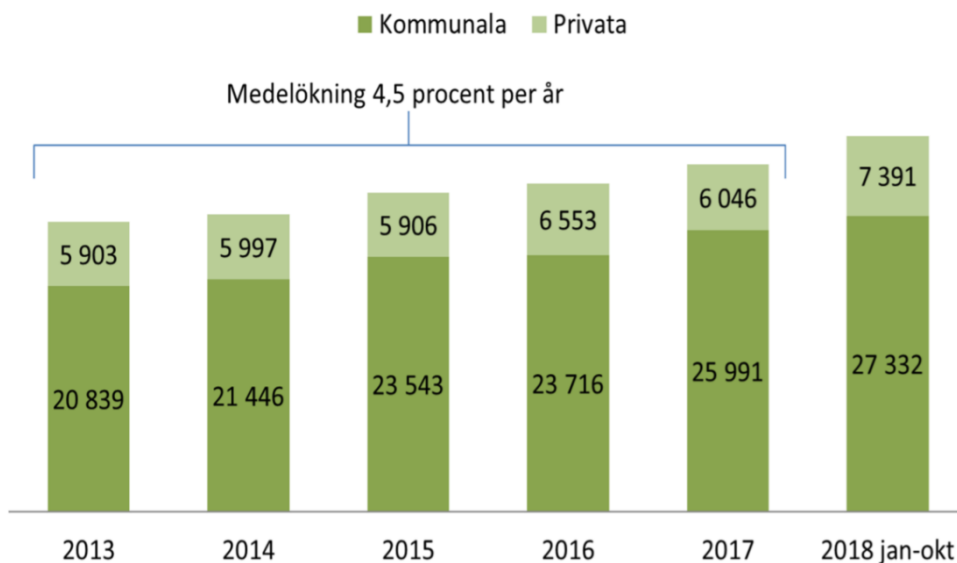
Nämnden ska enligt riktlinjer för ekonomistyrning (KF 2017-12-31) lägga fram en handlingsplan vid negativ prognos.

Handlingsplan för budget i balans:

- Minska ökningstakten av hemtjänsttimmar.

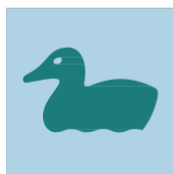
Långsiktigt strävar nämnden efter att möjliggöra för äldre att kunna bo kvar i sitt ordinära boende, vilket långsiktigt medfört att äldreomsorgens samlade kostnadsökning varit låg och den samlade ekonomiska effektiviteten ökat.

Under 2018 har dock hemtjänstens volymer ökat med 8,4 procent vilket är betydligt högre än medelökningen tidigare år (enligt nedan diagram).

Orsaker till ökningen 2018 är dels att antalet brukare ökat med 3,5 procent men framförallt att brukare med mycket omfattande hemtjänstbeslut (>150 timmars hemtjänst per månad) ökat kraftigt från 23 till 35 personer under 2018. Ett resultat av ett starkt fokus på hemgång för att minska kön till särskilt boende. Obalans mellan boende och hemtjänst innebär stora ekonomiska risker och att brukare med omfattande hemtjänst nu ökar skickar en stark signal om vikten av utbyggnad av platser på särskilt boende.

I december kommer åtgärdsförslag för att minska kostnaderna inklusive konsekvensbeskrivningar av förslagen att behandlas av nämnd.

Månadsbokslut 2018.10 (Funktionsstöd Ansvar 814*)

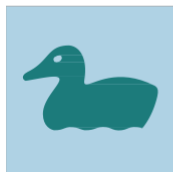
Belopp i tkr	Budget 2018	Utfall jan-sept	Prognos helår	Avvikelse helår
Verksamhetens intäkter	110 730	91 116	106 730	-4 000
Personalkostnader	-228 343	-196 796	-233 343	-5 000
Lokalhyror	-16 830	-13 272	-16 830	0
Köp av tjänster	-22 950	-22 145	-22 950	0
Övriga kostnader	-47 119	-34 310	-46 619	500
Verksamhetens kostnader	-315 242	-266 524	-319 742	-4 500
Verksamhetens nettokostnader	-204 512	-175 408	-213 012	-8 500
Kommunbidrag	204 512	170 427	204 512	0
Årets resultat	0	-4 981	-8 500	-8 500

Utfall och prognos inkluderar funktionsstöd ansvar 814* samt (4,9 mnkr för upplupna löner funktionsstöd från ansvar 80*, avdelningschef funktionsstöd 0,7 mnkr från ansvar 810* och 30 procent av planeringsavdelningens personalkostnader 1,8 mnkr från ansvar 819*).

Ekonomi per oktober månad

Prognosen för 2018 är ett underskott om 8,5 mnkr, vilket är oförändrat jämfört med föregående prognos. Resultat för funktionsstöd per oktober månad är 5,0 mnkr i underskott. Att resultatet är bättre än prognosen beror delvis på säsongsvariationer samt på att nytt LSS-boende från september månad medför kostnadsökningar under hösten.

Det prognostiserade underskottet inom funktionsstöd beror framförallt på underskott för verksamheten personlig assistans vilket framförallt beror på att försäkringskassan avslagit tre tidigare gynnande beslut om personlig assistans, därtill har nya ärenden tillkommit utan att ersättning från försäkringskassan beviljats. Underskottet inom funktionsstöd beror också på att avdelning funktionsstöd belastas med sin del av stödfunktioner som servar verksamheten kring ekonomi, utveckling, lokaler, HR och IT.

Positivt kring ekonomi

Under oktober månad har rapportering av LSS-insatser genomförts till Socialstyrelsen och volymvärdet av Alingsås kommuns verkställda LSS-insatser har ökat med cirka 8,8 mnkr mellan 2017 och 2018, siffran avser endast volymvärde och pris- och löneökningar är inte inkluderade.

LSS-statistiken är mycket viktig för Alingsås Kommun utifrån det nationella LSS-utjämnningssystemet. Inrapportering 2018 indikerar att utjämningsbidraget till Alingsås kommun om 42,8 mnkr 2019 kan bibehållas eller eventuellt öka något inför 2020. Men utfallet beror också på hur LSS-insatserna totalt i riket utvecklats och hur kostnaderna per insats utvecklas i Alingsås under 2018.

Handlingsplan för budgetbalans 2018

Utifrån nämndbeslut 2018-04-09 ska en genomlysning slutföras som klarlägger de gränsdragningsfrågor som uppstått i samband med införlivandet av funktionsstödsverksamheten. Till dess bör ekonomi kring överflyttad verksamhet tydligt särredovisas från nämndens övriga ansvarsområden. Vidare har inga handlingsplaner tagits fram för en ekonomi i balans 2018.

Verksamheten funktionsstöd har under året haft en ekonomisk återhållsamhet vilket visar sig genom att verksamheterna har en bra budgetbalans undantaget de ärenden inom personlig assistans som fått avslag från försäkringskassan samt för de nytillkomna ärenden inom personlig assistans som ej fått bifall om ersättning.

Statistik per månad 2018

18

2018.089 VÄN

Datum: 2018-11-05
Handläggare: Andreas Hasselteg
Direktnr:
Diariernr: 2018.089 VÄN

Vård- och äldreomsorgsnämnden

Statistik per månad 2018 - oktober

Ärendebeskrivning

Statistik redovisas månadsvis till nämnden över antal fattade beslut under månaden, beläggning i särskilda boendeformer, samt utförda hemtjänsttimmar. Statistiken ger en ögonblicksbild från den 20:e varje månad.

Redovisning av statistik ingår som en del i nämndens internkontroll.

Se bilaga.

Ekonomisk bedömning

Ärendet finansieras inom tilldelad ram.

Förslag till beslut

Vård- och äldreomsorgsnämnden tar del av redovisningen av statistik 2018 för oktober månad och lägger den till handlingarna.

Beslutet ska skickas till

-

Catharina Johansson
Förvaltningschef

Andreas Hasselteg
Stabschef

	Antal hemtjänsttimmar		Särskilt boende				
	Kommun	Privat	Antal platser	Beläggning	Utflyttade per månad	Ej verkställda beslut	varav erbjudna men tackat nej
Medel 2016	23 716	6 553	385	96,3%	12,8	49	15,5
Medel 2017	25 991	6 046	385	96,0%	12,7	40,3	13,8
jan	27 185	6 649	385	95,9%	16	43	23
feb	27 629	6 908	385	93,6%	18	33	18
mar	26 772	7 147	385	93,5%	15	50	17
apr	26 199	7 456	385	95,2%	17	44	16
maj	27 154	7 547	385	93,4%	12	24	1
jun	27 211	7 498	385	96,5%	6	18	3
jul	26 082	7 337	385	98,5%	6	26	6
aug	28 072	7 500	385	97,5%	10	25	1
sep	27 872	8 240	385	97,2%	14	32	0
okt	29 141	7 750	385	96,1%	12		
nov							
dec							
Medel 2018	27 332	7 403	385	95,7%	12,6	32,8	9,4

	Personal (äldreomsorg)					Ekonomi (äldreo	
	Antal Tillsvidare- anställda	Medel syssel- sättningsgrad	Sjuklön per månad	Sjukfrånvaro i procent (mån avlönade)	varav sjukfrånvaro dag 1-14	Arbetade timmar per månad	varav arbetade timmar timanställd pers
Medel 2016	722	85,8%	477 850	9,6%	3,4%	98 925	21 244
Medel 2017	760	86,0%	473 367	8,7%	3,3%	102 761	20 141
jan	782	86,2%	554 900	10,4%	4,6%	100 716	18 627
feb	777	86,2%	626 100	11,4%	4,9%	108 459	18 277
mar	782	86,4%	577 300	10,4%	4,3%	96 528	17 578
apr	780	86,3%	522 800	8,7%	3,3%	107 512	18 593
maj	776	86,3%	331 800	8,0%	2,8%	104 724	19 192
jun	771	86,6%	410 800	6,7%	1,7%	111 395	19 897
jul	766	86,9%	283 100	5,9%	1,8%	105 759	27 230
aug	760	86,8%	280 300	6,2%	2,4%	98 236	39 542
sep	773	86,8%	357 200	5,9%	1,7%	105 402	29 305
okt	775	87,1%					
nov							
dec							

Medel 2018	774,2	86,6%	438 256	8,2%	3,1%	104 303	23 138
------------	-------	-------	---------	------	------	---------	--------

	Nyckeltal (funktionsstöd)					
	Antal med assistansers. försäkr.kassan	Antal med pers assistans LSS (kommunen)	Personer som står i kö till LSS-boende	varav väntat mer än 6 mån utan erbjudande	varav väntat mer än 12 mån utan erbjudande	Viteskostnad
<i>dec-17</i>	107	18	17	0	0	0
jan	105	18	17	3	0	0
feb	105	20	15	3	0	0
mar	105	22	15	3	0	0
apr	105	20	14	2	0	0
maj	104	20	16	4	0	0
jun	104	20	20	6	0	0
jul	103	21	21	1	0	0
aug	103	21	21	1	0	0
sep	102	22	14	6	0	0
okt						
nov						
dec						
Medel 2018	104,0	20	17	3	0	0

	Personal (funktionsstöd)					Ekonomi (funktio	
	Antal Tillsvidare-anställda	Medel syssel-sättningsgrad	Sjuklön per månad	Sjukfrånvaro i procent (mån avlönade)	varav sjukfrånvaro dag 1-14	Arbetade timmar per månad	varav arbetade timmar timanställd pers
<i>Medel 2017</i>	462	95,0%	239 600	8,8%	2,6%	61 163	11 840
jan	456	95,3%	150 600	7,9%	3,2%	57 288	11 087
feb	457	95,5%	257 200	8,9%	3,6%	59 298	8 502
mar	456	95,7%	300 100	9,5%	4,2%	54 604	9 610
apr	454	95,7%	376 600	7,3%	2,4%	59 838	10 206
maj	449	95,8%	212 800	7,0%	2,5%	58 479	9 243
jun	446	96,0%	202 200	6,2%	2,0%	60 336	9 973
jul	444	96,1%	189 600	6,4%	1,9%	57 224	12 592
aug	443	96,4%	177 100	7,5%	2,1%	52 295	21 939
sep	445	96,2%	220 400	7,2%	1,7%	58 013	17 965
okt	444	96,2%					
nov							
dec							

Medel 2018	449,4	95,9%	231 844	7,5%	2,6%	57 486	12 346
------------	-------	-------	---------	------	------	--------	--------

Ej verkställt, ej erbjudits plats tre mån eft beslut
11,8
3,5
0
2
2
3
3
2
2
0
0
1,6

omsorg)
Prognos helår totalt för Nämnden
Resultat 2016: - 7,3 mnkr
Resultat 2017: + 1,2 mnkr
Prognos mars: -3,0 mnkr
Prognos vårboks: -3,0 mnkr
Prognos maj: -3,0 mnkr
Prognos delår: -4,0 mnkr
Prognos sept: -4,0 mnkr

onsstöd)
Prognos helår för avd funktionsstöd
Resultat 2017: - 10,3 mnkr
Prognos mars: -15 mnkr
Prognos vårboks: -10,5 mnkr
Prognos maj: -10,5 mnkr
Prognos delår: -8,5 mnkr
Prognos sept: -8,5 mnkr

Anmälan av
delegationsbeslut 2018
19
2018.022 VÄN

Datum: 2018-11-12
Handläggare: Catharina Johansson
Direktnr:
Diariennr: 2018.022 VÄN

Vård- och äldreomsorgsnämnden

Anmälan av delegationsbeslut 2018 - oktober

Ärendebeskrivning

Delegering av ärenden inom en nämnd regleras i Kommunallagen 6 kap §§ 33-38. Vård- och äldreomsorgsnämnden har överlåtit viss beslutanderätt till ordförande, vice ordförande, vård- och äldreomsorgsnämndens arbetsutskott och enskilda kommunala tjänstemän enligt nämndens delegationsförteckning. Dessa beslut skall anmälas till vård- och äldreomsorgsnämnden för information, kontroll och registrering.

Anmälan av delegationsbeslut ingår som en del i nämndens internkontroll.

Förvaltningens yttrande:

Följande delegater har fattat nedanstående beslut enligt delegationsförteckningen, under den aktuella perioden:

Förvaltning/Allmänt-kategori A16

Catharina Johansson, förvaltningschef

Nedsättning av eller befrielse från avgift inom ramen för gällande riktlinjer, 21 st

Förvaltning/Allmänt-kategori C1

Catharina Johansson, förvaltningschef

Anställning, 2 st (vidaredelegation)

Förvaltning/Allmänt-kategori C5

Catharina Johansson, förvaltningschef

Varning, 1 st

Förvaltningschefens vidaredelegation:

Förvaltning/Allmänt-kategori D2

Helene Gillquist, avdelningschef säbo

Kassation, 1 st

Förvaltningschefens vidaredelegation inom personalområdet:

Se bilaga

Ekonomisk bedömning

Ärendet finansieras inom tilldelad ram.

Förslag till beslut

Vård- och äldreomsorgsnämnden godkänner Anmälan av delegationsbeslut 2018 för oktober månad.

Beslutet ska skickas till

-

Catharina Johansson
Förvaltningschef

Nyanställda

Organisation: VoÄ **Verksamhet:** Verksamhetsstruktur **Ålder:** Alla åldrar **Anställning:** Tillsvidare

[illegible]

